

ARBEIDERNES FAGLIGE LANDSORGANISASJON

PROTOKOLL
OVER
REPRESENTANTSKAPETS
FORHANDLINGER

I DAGENE 24.—25. MARS 1941

OPPTATT VED ERLING LIAN

ARBEIDERNES FAGLIGE LANDSORGANISASJON

PROTOKOLL
OVER
REPRESENTANTSKAPETS
FORHANDLINGER

I DAGENE 24.—25. MARS 1941

OPPTATT VED ERLING LIAN

Saksregister:

	Side
<i>Møtets åpning</i>	5
<i>Vedtagelse av dagsorden og forretningsorden</i>	5—6
<i>Navneopprop</i>	6
<i>Konstituering</i>	8
<i>Den faglige situasjon</i>	8
<i>L. O. arbeidsprogram av 13. januar 1941 og retningslinjer</i>	24—26
<i>Bevilgninger</i>	31
<i>Pensjonskassen</i>	31
<i>Opplysningsvirksomheten innen fagorganisasjonen</i>	32
<i>Iste mai</i>	38
<i>Avslutning</i>	38

Person- og taleregister:

Aase, I. B., 31.	Henriksen, Tørbjørn, 27.
Berentsen, Bernh., 30.	Jacobsen, Georg, 36.
Berg, Jens, 35.	Jakopsen, Kr., 26.
Birkeland, Peder, 36.	Larsson, Josef, 28.
Buland, Ludvik, 8, 37.	Olsen, Erling, 31.
Bø, Johan, 26.	Rasmussen, Rasmus, 29.
Eriksen, Rudolf, 34, 36.	Skramstad, 29.
Flood Engebretsen, B., 27, 34, 37.	Tangen, Jens, 5, 24, 30, 35, 37, 38.
Gran, Godtfred, 36.	Tømmerås, Karl, 35, 37.
Hansen, Henry, 30, 32, 37.	Ødegård, P., 30.
Helden, Ernst, 35, 37.	Wigaard, Halfdan, 36.

Møtets åpning.

Arbeidernes Faglige Landsorganisasjons *representantskap* samledes mandag den 24. mars 1941 klokka 10 formiddag i den store sal i Folkets Hus i Oslo.

Landsorganisasjonens formann, *Jens Tangen*, slo til lyd og uttalte: For noen dager siden døde tidligere formann i Norsk Kommuneforbund, Gunnar Sethil, nær 70 år gammel. For de fleste av representantene her var Sethil en god kjenning fra mangeårig virksomhet innenfor fagbevegelsen. Først innenfor Norsk Arbeidsmannsforbund, men også en tid innenfor Landsorganisasjonen fra 1906 til 1908 og som formann i Norsk Kommuneforbund fra starten til han trakk seg tilbake med pensjon. Han var en av sliterne innenfor organisasjonen og banet vei for oss andre. Vi lyser fred over hans minne. (Denne del av talen ble påhørt stående).

Formannen fortsatte: Kamerater. Jeg skal på Sekretariatets vegne ønske representantene velkommen. Dette er det 3. møte siden krigen kom over oss og meget er hendt i denne tid. Jeg skal ikke holde noen tale, det vil bli rikelig anledning dertil under saksbehandlingen. Jeg vil bare i tilslutning til dagsorden meddele at punktene 1 og 2 henger så nøye sammen at vi har fordelt det slik at Buland vil tale om den faglige situasjon og jeg om det som er skjedd siden siste representantskapsmøte og om arbeidsprogrammet og retningslinjene for arbeidet med løsningen av de oppgaver som omtales i programmet. Det kan være mulig at Sekretariatet kan komme med tilføyelser til den oppsatte dagsorden, men representantene skal da få beskjed i god tid.

Dagsorden.

Følgende dagsorden ble referert:

1. *Den faglige situasjon.*
Herunder en oversikt over Landsorganisasjonens virksomhet siden siste Representantskapsmøte.
2. Landsorganisasjonens arbeidsprogram av 13. januar 1941 og retningslinjer for arbeidet med løsningen av de oppgaver programmet omtaler.
3. Opplysningsvirksomheten innen fagorganisasjonen.
4. Bevilgninger til Landsorganisasjonens opplysningsvirksomhet og Pensjonskasse.

Dagsorden ble vedtatt med det tillegg som gitt av formannen.

Forretningsorden.

Følgende forretningsorden ble vedtatt:

1. Møtets forhandlinger er ikke offentlige. Intet må meddeles til offentligheten uten fra Sekretariatet.
2. Ingen har rett til å få ordet mer enn 3 ganger i samme sak. Unntatt for innledningsforedrag begrenses tida til 10 minutter første og 5 minutter annen og tredje gang. Til forretningsorden gis ordet bare 1 gang og høyst 1 minutt til hver sak. Forøvrig kan det stille forslag til ytterligere tidsbegrensning og strek med de inntegnede talere.
3. Forslag innleveres skriftlig og underteknet med vedkommendes navn. Intet nytt forslag kan opptas etter at det er besluttet strek med de inntegnede talere. Forslag som ingen forbindelse har med de på dagsordenen oppsatte saker, kan ikke behandles.
4. Alle beslutninger avgjøres med alminnelig flertall. I tvilstilfelle eller når 10 representanter forlanger det, foregår avstemningen ved navneopprop.
5. I protokollen innføres bare forslagene og avstemningene samt fattede beslutninger. Protokollen oppleses ved hvert møtes begynnelse, og for siste møte ved dets avslutning.

Arbeidstida ble fra klokka 10—13 og fra klokka 15—18.

Navneopprop.

Følgende representanter var tilstede ved oppropet:

- Norsk Arbeidsmannsforbund:* Johs. M. P. Ødegård, Oslo. Peder O. Moen, Øvre Namskogen. Olaf Sletten, Mysen. Jens Hånes, Røros.
- Norsk Baker- og Konditorforbund:* Johan Nygaard, Oslo.
- Norsk Bekledningsarbeiderforbund:* Witalis Andersen, Oslo. Rudolf Eriksen, Oslo. Fru Bergliot Mollestad, Drammen.
- Norsk Bokbinder- og Kart.arb.forbund:* Joh. Bø, Oslo.
- Norsk Bygningsarbeiderforbund:* H. Johannesen, Moss. Petter Årsand, Trondheim. Malvin Knutsen, Bergen. Terje Rislå, Kristiansand S.
- Norsk Centralforening for Boktrykkere:* Sev. Arnesen, Oslo. Halfdan Wigaard, Oslo.
- Norsk Elektriker- og Kraftst. Forbund:* Andreas Torp, Oslo. Karl Rosenlów, Kristiansand S.
- Norsk Formerforbund:* Emil Nyhus, Oslo.
- Norsk Gullsmedarbeiderforbund:* Reidar Hansen, Oslo.
- Norges Handels- og Kontorfunksj. Forbund:* Aksel Paulsen, Oslo. Georg Jacobsen, Halden. A. Kongerø, Bergen. Peder Birkeland, Oslo.
- Norsk Hotell- og Restaurantarbeiderforbund:* Halfdan Bruu, Oslo. Ernst Heldén, Oslo.
- Norsk Høvleriarbeiderforbund:* John Wivegh, Oslo. John Lausnes, Namsos.
- Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund:* Håkon Johansen, Moss. Olaf Abrahamsen, Holmestrand. Alf Pedersen, Stavanger. Markus Pedersen, Harstad

Norsk Jernbaneforbund: Sigvardt Andresen, Simensbråten. John Skårvold, Trondheim. Baneformann O. S. Ødegård, Alnabru. Verkstedsarbeider E. K. Hansen, Drammen.

Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund: Kristian Hansen, Rjukan. Odd Humblen, Brevik. Nils Håra, Tyssedal. Kr. Jakopsen, Sauda.

Norsk Kjøttindustriarbeiderforbund: Henrik Henriksen, Oslo.

Norsk Kommuneforbund: Oscar Karlsen, Oslo. Hans Karlsen, Aker. Sverre Eggen, Trondheim. Bjarne Vatne, Bergen.

Norsk Kystloslag: E. Petersen, Oslo.

Norsk Litografisk- og Kjemigrafisk Forbund: Eivind Nilsen, Oslo.

Norsk Lokomotivmannsforbund: M. Heggstad, Horten.

Norsk Murerforbund: Hans Braathen, Oslo. Oscar Hansen, Oslo.

Norsk Musikerforbund: Gustav Hammerstrøm, Oslo.

Norsk Nærings- og Nydelsesmiddelarb.forbund: Jens Berg, Oslo. Johan Hoff, Grorud. Ansgar Johannessen, Bergen. Thorvald Egeland, Stavanger.

Norsk Papirindustriarbeiderforbund: Johan Carlsen, Drammen. Kristian Marthinsen, Sarpsborg. Johan Kristensen, Skien. Magnus Arntsen, Moelv.

Norsk Postforbund: Oscar Røine, Oslo.

Norsk Sjømannsforbund: Gunvald Hauge, Oslo. J. Dahl, Bergen. B. Øyan, Oslo. I. Hamsaas, Trondheim.

Norsk Skinn- og Lærarbeiderforbund: Axel Erichsen, Oslo.

Norsk Skog- og Landarbeiderforbund: Olaf Skramstad, Oslo. Otto Gundersen, Harran. Arne Øverlien, Vang pr. Hedmark. Hans Johnsmyr, Kvelle pr. Larvik.

Norsk Skotøyarbeiderforbund: Anton Andresen, Oslo. Jens Larsen, Halden.

Norsk Stenindustriarbeiderforbund: Johan Karlsen, Oslo.

Norsk Tekstilarbeiderforbund: Ingvald Olsen, Oslo. Hjalmar Romslo, Ytre Arna. Fritz Arnesen, Drammen.

Norsk Telegraf- og Telefonforbund: Bernhard Andresen, Oslo.

Norsk Transportarbeiderforbund: William Andersen, Stavanger. Josef Collier, Skien. Georg Sørebo, Bergen. Olaf Bruaas, Trondheim.

Norsk Treindustriarbeiderforbund: Peder Ødegård, Oslo. Ludv. Haugen, Bergen.

Tobakkarbeiderforbundet i Norge: Otter Boberg, Oslo.

Aust-Agder Faglige Samorganisasjon: Paul Sunde, Arendal.

Bergen og Fylkenes Faglige Samorganisasjon: Bernhard Berentsen, Bergen.

Buskerud Faglige Samorganisasjon: M. Knudsen, Drammen.

Hedmark Faglige Samorganisasjon: Andreas Andreassen, Vang—Hedmark.

Sorlandets Faglige Samorganisasjon: B. Flood-Engelbretsen, Kristiansand S.

Trøndelag Faglige Samorganisasjon: Karl Tømmerås, Trondheim.

Vestfold Faglige Samorganisasjon: Ole A. Kiste, Tønsberg.

Oslo og Akershus Faglige Samorganisasjon: Gunnar Disenåen, Oslo.

Østfold Faglige Samorganisasjon: Kristian Lund, Halden.

Opland Faglige Samorganisasjon: Klaus Kjelsrud, Gjøvik.
Hønefoss og Omegns Faglige Samorganisasjon: Floritz Gundersen, Hønefoss.

Telemark Faglige Samorganisasjon: John A. Johnsen, Skien.

Rogaland Faglige Samorganisasjon: Olav Aadnesen, Stavanger.

Sunnmøre Faglige Samorganisasjon: Anker Johannessen, Ålesund.

Nordmøre Faglige Samorganisasjon: Oluf Mellby, Kristiansund.

Romsdal Faglige Samorganisasjon: Lauritz Venge, Molde.

Namdal og Helgeland Faglige Samorganisasjon: Angel K. Strøm, Namsos.

Nordland Faglige Samorganisasjon: Konrad Karlsen, Svolvær.

Troms Fylkes Faglige Samorganisasjon: Ole Hauan, Tromsø.

Finnmark Faglige Samorganisasjon: Th. Albrigtsen, Hammerfest.

Sekretariatet: Jens Tangen, Ludv. Buland, I. B. Aase, Erling Olsen, Hans Fladeby, Chr. Henriksen, Torbj. Henriksen, Erling Kiil, Josef Larsson, Alfred Ljøner, Abert Raaen, Rasmus Rasmussen, Edvard Stenklev, Neimi Lagerstrøm, Emil Torkildsen, Polmar Aasvestad (forfall), Nils Heggland, Henry Hansen, Martin Brendberg. Nic. Næss møter tirsdag.

A. F. L.s Tromsø-kontor: Gunnar Bråthen.

Revisjonskontoret og Revisjonsutvalget: A. E. Gundersen, Ambrosius Olsen, Torjus Graver.

Juridiske kontor: Viggo Hansteen, Dagfinn Bech.

Det statistiske kontor: Fru Johanne Reutz

Opplysningskontoret: Godtfred Gran.

Dessuten møtte: Th. Narvestad, Norsk Lokomotivmannsforbund.

Konstituering.

Det ble vedtatt at formannen, Jens Tangen og nestformannen Ludv. Buland fungerte som dirigenter og sekretærene Erling Olsen og Martin Brendberg som sekretærer for møtet.

Den faglige situasjon.

Nestformannen, *Ludvik Buland*, fikk så ordet til innledning om den faglige situasjon. Han uttalte:

Den faglige situasjon — vår lønsmessige og organisatoriske stilling — henger sammen med den alminnelige økonomiske stilling i landet, og den posisjon fagorganisasjonen har, og må derfor nå som før sees i samsvar med prisforholdene og de økonomiske faktorer som betyr noe i vårt lands økonomiske liv, og den innflytelse organisasjonen kan antas å ha.

Dette at landet vårt den 9. april 1940 ble trukket inn i stormaktskrigen, vet vi ble etterfulgt av alvorlige forstyrrelser i mange henseender, både økonomisk, sosialt og forvaltningsmessig.

I samsvar hermed har funnet sted betydelige prisforhøyelser og reduksjon i lønningene, som sammenlagt betyr en betydelig og meget følelig senkning av det arbeidende folks levesett.

Den økonomiske stilling i vårt land, vårt folks levesett og vår organisasjonsmessige stilling er derfor preget av den krise vi har levd i og de unormale forhold som har rådet i landet siden vi ble trukket inn i stormaktskrigen den 9. april f. å.

Av erfaring vet vi at et folks økonomi og levesett er nøye knyttet til den økonomiske stilling i landet og svingningene i landets næringsliv.

Hendingene 9. april 1940 etterfulgtes som sagt av alvorlige forstyrrelser i flere av våre viktigste næringsgrener. Forstyrrelser som igjen etterfulgtes av en betydelig og meget følbar senkning av lønnsnivået og dermed også levesettet for lønsmottakerne. Siden krigen inntrådte er nemlig lønnsnivået her i landet sunket med omlag 30 prosent.

Da ulykken rammet vårt land den 9. april f. å. var landets økonomi i sterk fremgang og vi hadde et sterkt aktivisert næringsliv, men med ett slag ble arbeidet for en videre utvikling — på det grunnlag det tidligere har vært arbeidet — stoppet. Hendingene 9. april revolusjonerte plutselig også andre ting, både lovfestete og tilvante regler som berørte vår samfunnsorganisme meget følelig. Tre meget alvorlige vansker meldte seg samtidig. Nemlig for det første ble vi for en uoverskuelig fremtid løsrevet fra vår handelsflåte hvis årlige overskudd skaffet landet betydelige inntekter og balanse i handelssamkvemmet med utlandet. Disse betydelige inntekter falt altså plutselig bort.

For det annet stoppet handelssamkvemmet med de øvrige land hvorfra vi tidligere importerte en lang rekke viktige varer, både næringsmidler og råvarer for vår industri.

For det tredje ble vår industri og produksjon alvorlig rammet. Hele vårt næringsliv ble plutselig lammet.

Følgene av det første — at vi mistet vår handelsflåte og de betydelige inntekter den sendte inn til vårt land, skal ikke omtales nærmere her. Jeg innskrenker meg til å nevne at skipsfartens bruttoinntekter for 1938 var 670 mill. kroner.

Utenrikshandelen har som ventet skrumpet sterkt inn i det forløpne år. Dette gjelder både innførselen og utførselen. Den samlede verdi av innførselen, som i 1939 var 1366.2 mill. kr. er i 1940 gått ned til 944.8 mill. kr. Utførselsverdien viser en tilsvarende nedgang, nemlig fra 807.5 i 1939 til 612.0 i 1940. Men på grunn av de sterke prisvariasjoner som har funnet sted siden krigsutbruddet i september 1939, gir ikke verditalene noe godt sammenligningsgrunnlag. Prisene på de varer det her dreier seg om er nemlig steget omlag 75 prosent fra oktober 1939 til oktober 1940, hvilket vil si at den importerte varemengde er betydelig innskrenket.

Innførsel av enkelte varer.

For å få et bedre overblikk over betydningen av nedgangen i innførselen må en være merksam på at det for kolonialvarers vedkommende ikke er den faktiske innførsel til landet som kommer fram i tallene, men bare de varemengder som er blitt fortollet i løpet av året. Således blir varer som innføres og legges inn på transittopplag eller frilager ikke tatt med i innførselen før de går ut fra lageret og over til forbruk i landet. I løpet av 1939 og første kvartal av 1940 var det ganske betydelige

kvanta, særlig av sukker og kaffe, som ble brakt inn på slike lagre, men også av andre varer, som frukt, kakaobønner og tobakk var det betydelige beholdninger som lå i landet før 9. april uten å være kommet med i innførselsstatistikken. På grunn av at en i innførselsstatistikken bare tar med de varer som er gått gjennom tollvesenet, får en også for andre varer enn de som legges inn på transittopplag eller frilager innførselstall som ikke stemmer med den faktiske innførsel i enkelte måneder. Tollbehandlingen kan nemlig ofte finne sted en god stund etter at varene er kommet til landet.

I de tilfelle ikke alle papirene for varepartiet er i orden, kan det ofte gå flere måneder mellom den tiden da varen kom og den tiden Byrået får det statistiske skjema fra tollvesenet. Disse to årsakene til at tidspunktene mellom varens ankomst og fortolling blir forskjellig, har liten innflytelse på innførselstallene i normale tider. Men slik som forholdene var etter 9. april, gir det temmelig store utslag.

Innførselsstatistikken viser således meget store tall for april, og relativt store tall også for mai, mens det i virkeligheten var rent ubetydelige varemengder som kom til landet i dette tidsrom.

Utførselen.

På samme måte som for innførselen, viser det seg at en ved å studere de enkelte utførselsvarer nærmere, finner at det har vært en betydelig nedgang for de aller fleste varer.

Årsaken til den sterke svikt i utenrikshandelen finner en selvsagt først og fremst i avsperringen fra de oversjøiske markeder, og i transportvansker mellom de markeder som en har adgang til. Men i tillegg hertil kommer også valutaknapphet og leveringsvansker i de land en for tiden har adgang til.

Industriproduksjonen i 1940.

Krigsåret 1940 har vært et meget beveget år for vår industri — som for vårt næringsliv overhodet. I årets første kvartal var industriproduksjonen sett under ett større enn i samme tid noe tidligere. Selve eksportindustrien kunne oppvise produksjonstall som ikke lå nevneverdig under nivået i de tre første måneder av 1939.

Men det tok en brå slutt med de høye produksjonstall. Den rent umiddelbare virkning av den tyske okkupasjon var en voldsom nedgang i industriproduksjonen. Statistisk Sentralbyrå's produksjonsindeks, som de tre første måneder av året viste et gjennomsnittstall på 109.3, var i april måned kommet ned i 68.5, og i mai 60.8. Eksportindustrien ble naturlig nok sterkest rammet.

Indekstallet for denne gruppe var således 44.6 i april og 37.8 i mai mot gjennomsnittlig 101.1 i første kvartal.

Da krigsoperasjonene innenlands opphørte kunne virksomheten etter hvert ta seg delvis opp igjen, takket være de store lagre av råstoffer som bedriftene jevnt over hadde anskaffet før krigen. Fra mai økte industriproduksjonen sett under ett til november. Produksjonsindeksen viste i den

sist nevnte måned et tall på 107.1 mot 60.8 i mai og 115.9 i november 1939. Hjemmeindustriens produksjon var kommet opp på nesten samme nivå som i november året før — 118.3 mot 119.4 — mens eksportindustrien viste et tall på 83.2 sammenlignet med 108.6 i november 1939.

Fra november inntrådte imidlertid et tydelig omslag. Det var råstoffmangelen som begynte å gjøre seg sterkt gjeldende, og det kan neppe være tvil om at produksjonen i en rekke industrier vil avta raskt framover nettopp av denne grunn. Indeksen for hele industrien sank fra 107.1 i november til 102.1 i desember, for hjemmeindustrien fra 118.3 til 112.6, og for eksportindustrien fra 83.2 til 79.5. Hvis det ikke i den aller nærmeste framtid kan skaffes mer olje, kull og råstoffer av forskjellig slags, sier det seg selv at situasjonen for mange industrier må bli direkte prekær, selv om en i noen utstrekning søker å omlegge produksjonen — basere den på bruk av tilgjengelige råstoffer (surrogatproduksjon).

Statistisk Sentralbyrå's produksjonsindeks viser hvordan produksjonen har utviklet seg i 1940 ved alle industrier sett under ett og ved enkelte viktigere grupper.

Statistisk Sentralbyrå's produksjonsindeks for industrien.

Gjennomsnittlig produksjon pr. mnd. 1938 = 100.

		Gj.snitt for					
		årets 12					
		mnd.	Mars.	Mai.	Sept.	Nov.	Des.
Hele industrien	1939	106.6	103.2	104.7	113.6	115.9	115.4
	1940	94.6	106.1	60.8	105.6	107.1	102.1

Det går fram av denne korte oversikt at stort sett kan utviklingen karakteriseres ved følgende fellestrekk:

En voldsom nedgang i produksjonen umiddelbart etter okkupasjonen i april og mai. En betraktelig øking utover sommeren og høsten og et tilbakeslag i årets siste måneder vesentlig på grunn av råstoffmangel, som utvilsomt vil gjøre seg sterkt gjeldende utover i det nye år.

Når industrien tross alt har kunnet opprettholde en forbausende stor virksomhet i 1940, skyldes det som allerede nevnt at bedriftene hadde forsynt seg godt med råstoffer før krigen brøt ut. Men nå begynner lagrene naturlig nok å tømmes, og det er under de nåværende forhold ikke mulig å dekke råstoffbehovet ved hjelp av import.

Innførselen av viktigere råstoffer til industrien har av forståelige grunner vært utilstrekkelig siden april.

For vår eksportindustri er det i første rekke avsetnings- og transportvansker som gjør seg gjeldende. Videre kull- og oljemangel — for å nevne noen av de viktigste årsaker til de vansker som industrien har å kjempe med. Utsiktene er i det hele tatt alt annet enn lyse. Det er å frykte at situasjonen for mange industrier vil bli prekær forholdsvis snart siden de gamle råstofflagrene holder på å tømmes.

Prisstigningen.

Siden krigen inntrådte har det i vårt land funnet sted en betydelig og følbar prisstigning.

Det Statistiske Sentralbyrå's leveomkostningsindeks som pr. 15/8 39 var 100.8 var til desember 1940 steget til 130.6, altså om lag 30 prosents stigning. Senere har prosenten fortsatt steget. Indekstallet for januar 1941 var 131.9 og for februar 133.7.

Av den beregning L. O.s statistiske kontor har foretatt over lønningene og leveomkostningene m. v. for tiden september 1939 til november 1940 framgår det, at leveomkostningene for dette tidsrom er steget med 26.4 prosent.

Stigningen fordeler seg med 12.8 poeng i tiden fra august 1939 til mars 1940, og med 13.8 poeng på de følgende måneder.

Leveomkostningene er altså etter dette steget i alt 12.1 prosent fra 15. mars til 15. november 1940. Fra november måned og til året ut 1940 er indeksen steget ytterligere fra 127.4 til 130.6.

Matvareindeksen alene er i tidsrommet 15. august 1939 til november måned 1940 steget med 32.1 prosent.

Bekledningsposten viste for tiden september 1939 til november 1940 en stigning på 34.1 prosent.

Brenselsutgiftene er steget mest, nemlig med 120.3 prosent fra august 1939 til november 1940. Det fremholdes at en betydelig del av stigningen skyldes økning av produksjonsomsetningsavgiften. Som kjent ble bare omsetningsskatten forhøyet til 10 prosent fra 1. september 1940. Dette utgjør en prisforhøyelse av ca. 11.11 prosent. Økningen av de direkte skatter til Staten og kommunene er ikke tatt med i disse tall. Det er altså en økning som kommer i tillegg til de foran omtalte tall.

Dette er noen tall fra den offentlige statistikk som riktignok danner et tallmessig bilde av prisstigningen. Det er imidlertid den ting å bemerke til disse tall, at leveomkostningsindeksen gir ikke — under de nåværende forhold — det samme bilde av svingningene i leveomkostningene som før. Indekstallene viser nok hvor meget mer det koster å leve nå enn i utgangsåret, forutsatt at en bruker det samme kvantum av samme slags varer nå som før, men denne forutsetning vet vi ikke er tilstede nå. Den ene vare-sorten etter den andre forsvinner fra omsetningen og må erstattes med andre, og som oftest med dyrere varer. Andre varesorter rasjoneres. Forbruket forandrer seg.

Husholdningene må omlegges og alt sammen betyr hver for seg økede utgifter i husholdningene.

Det antas som utvilsomt at disse ting sammenlagt gjør at det vil koste betydelig mer enn det indekstallet gir uttrykk for, om det hadde vært mulig nå å opprettholde den samme levemåte som f. eks. i slutten av 1939.

Lønninger.

For å få et enkelt og klart uttrykk for hvordan lønningene har endret seg siden prisene tok til å stige høsten 1939 har L. O.s statistiske kontor beregnet en lønnsindeks på grunnlag av lønnsatser tatt fra tariffene i en del av våre viktigste industrier.

Denne indeks viser, at velger man lønnsnivået i august—september

1939 som basis 100, viser indeksen etter lønnsreguleringen for 1940 109 og etter tillegget i april 115.

Fra 1. juli 1940 da januartillegget falt bort gikk lønnsindeksen ned på 106.

Sammenligner en utviklingen i matvareindeksen, leveomkostningsindeksen og lønnsindeksen i tiden august 1939 til november 1940 med utgangspunkt i 100 stiller forholdet seg slik, at matvareindeksen er steget til 133.3, leveomkostningsindeksen til 127.4 og lønnsindeksen til 106. Mellom leveomkostningsindeksen og lønnsindeksen er det altså oppstått en differanse på omlag 20 poeng. Dertil kommer som før nevnt at indekstallet senere er steget, altså fra november til året ut 1940 med 3.2 poeng.

Disse tall forteller imidlertid ikke alt om de ulemper lønsmottakerne får føle som følge av denne utvikling.

Den forstyrrelse som krigssituasjonen brakte inn i arbeidslivet etterfulgtes også av andre ulemper som har økonomisk betydning.

Undersøkelser som L. O.s statistiske kontor har foretatt viser at en stor del av industriens folk arbeider på innskrenket tid med tilsvarende mindre lønn. Følgende tall viser det omtrentlige antall industriarbeidere som er beskjeftiget hel dag omkring 20. september og hvor mange som har fått arbeidstiden mer eller mindre innskrenket:

Antall industriarbeidere fordelt etter ukentlig arbeidstid omkring 20. september 1940.

Ukentlig arbeidstid:		Pst.
48 timer eller over	109.250	70.1
47—41 timer	24.200	15.5
40—31 timer	17.500	11.3
30—24 timer	4.460	2.9
Under 24 timer	310	0.2
Tilsammen: 155.800		100.0

Man merker seg at 30 prosent av industriarbeiderne hadde fått arbeidstiden og dermed også sine inntekter mer eller mindre redusert.

Foruten innskrenkningen av arbeidstiden er det også et annet forhold som delvis har virket og som også fremover vil komme til å virke sterkt i retning av å redusere arbeidsinntektene, nemlig *overgangen fra relativt godt lønnet til dårligere betalt arbeid*.

Mange av de industrier hvor lønssatsene har ligget på et forholdsvis høyt nivå, har allerede innskrenket virksomheten og vil utvilsomt måtte foreta ennå sterkere innskrenkninger framover, særlig grunnet mangel på råstoffer, og utførselsvansker når det gjelder enkelte eksportindustrier. Den ledige arbeidskraft må da settes inn i andre grener av arbeidslivet, og slik som forholdene ligger an vesentlig i slike virksomheter hvor lønningene allerede før har vært relativt lave, f. eks. ved vei- og anleggsarbeid.

Allerede i tiden fra 8. april og til 20. september var det foregått relativt store forskyvninger innen den arbeidskraft som industrien be-

skjeftiger, til tross for at beskjeftigelsen i industrien sett under ett lå relativt høyt på sistnevnte tidspunkt. I følge de oppgaver som kom inn i anledning av Landsorganisasjonens undersøkelse av beskjeftigelse og arbeidsløshet pr. 20. september skulle ca. 8500 arbeidere i industrien — bortsett fra hermetikkindustri og byggevirksomhet — ha skiftet arbeid. En del av disse var gått over fra en industri til en annen, men storparten hadde fått arbeid i annen virksomhet. Følgende oversikt gir et visst inntrykk av hvor hovedmassen av disse ca. 8500 arbeidere var beskjeftiget omkring 20. september:

Antall industriarbeidere som har skiftet arbeid i tiden 8/4—20/9 1940 prosentvis fordelt på de nye arbeidsgrener.

1. Vei- og jernbaneanlegg	17.8	prosent
2. Flyplasser	7.4	«
3. Befestningsanlegg, veianlegg og flyplasser (blandet)	19.7	«
4. Barakker og andre bygg	8.4	«
5. Jordbruk og gartneri	5.6	«
6. Skogbruk, sagbruk, høvleri og treindustri	4.6	«
7. Jord- og steinindustri	1.5	«
8. Forskjellig annen industri	7.6	«
9. Transport, fiske, sjøfart og diverse	3.0	«
10. Husarbeid	5.6	«
11. Uoppgitte	18.8	«

100.0 prosent

Disse prosenttall kan selvsagt ikke gjøre krav på hel nøyaktighet, men de viser i alle fall så meget at storparten av de arbeidere som har sluttet i industrien etter 8. april er kommet over i virksomheter hvor lønns-satsene ligger forholdsvis lavt.

Reallønnen.

Disse forhold — *innskrenkninger av arbeidstiden og overgangen til dårligere betalt arbeid* — foruten svakhetene ved leveomkostningsindeksen — bevirker at *realinntekten* for arbeiderne sett under ett i virkeligheten har sunket sterkere enn forholdet mellom den beregnede lønnsindeks og leveomkostningsindeksen. Men selv bortsett fra dette var reallønnen omtrent 20 prosent lavere i midten av november enn i fjor høst. Senere har som sagt prisene fortsatt steget, og lønnstakernes økonomiske stilling tilsvarende forverret.

Av alt sammenlagt er det neppe noen overdrivelse å si, at de som er berørt av de ulemper som er nevnt foran har fått sin reallønn nedsatt med et beløp som i ethvert fall kommer langt opp i 30 prosent.

*

Det som jeg her har berørt viser altså noen konturer av den økonomiske stilling — og svingninger i denne innenfor enkelte grener av vårt næringsliv — og i samsvar med dette — bevegelsen i lønnsnivået.

Nå når disse ting vurderes, og vi skal bedømme vår egen stilling og

ta noen standpunkter, bør dette skje under tilstrekkelig hensyntagen til situasjonen vi nå er oppe i. Bl. a. at de gamle og anerkjente verdimalere for stillingen i denne situasjon ikke har den samme betydning som før. For øvrig bør hver enkelt selv, upåvirket av andre, gjøre seg opp en mening om dette.

Lønningene, og hva har organisasjonen gjort for å gi lønnsmot-takerne kompensasjon for prisstigningen.

For å kunne gi dette naturlige spørsmål et begrunnet korrekt svar er det nødvendig å gjenkalle i erindringen enkelte hovedtrekk i fagorganisasjonens arbeid med denne sak siden prisstigningen satte inn høsten 1939 og til nå.

Basis for tariff-lønningene nå og reguleringer som er foretatt under krigstiden er det som ble resultatet av lønnsreguleringene omkring årsskiftet 1939/40. Først voldgiftsdommen i transportfagene, men vesentlig Riksmeglingsmannens forslag av 4. januar 1940.

Som kjent var hovedpunktene i denne regulering at samtlige tariffer som hadde utløpstid 1940 ble prolongert 1 år med et lønnstillegg på 12 og 8 øre pr. time for henholdsvis voksne menn og kvinner. En del grupper som hadde en annen lønningsform fikk en prosentvis regulering på 7 prosent, hvis størrelse altså ligger i samme leie som for de timebetalte.

Dette lønnstillegg kompenserte godt og vel prisstigningen fram til 15. desember 1939, fram til årsskiftet 1939—40 og til indekstallet 183 (gammel beregning).

Videre inneholdt nevnte forslag bestemmelse om helautomatisk indeksregulering pr. 15. mars—15. juni måneds indekstall med $\frac{3}{4}$ lønns-kompensasjon hvis indeksen hadde forandret seg oppover med minst 5 poeng. Endelig inneholdt forslaget bestemmelse om adgang til halv-automatisk indeksregulering pr. 15. oktober måneds indekstall.

Det vil være kjent at disse bestemmelser ikke er blitt etterlevd i alle deler. Indekstallet pr. 15. mars viste en stigning til 194, altså 11 poeng mer enn ved reguleringen i januar måned. Etter denne stigning skulle arbeiderne ha nytt et dyrtidstillegg på 8 og 5 øre pr. time for henholdsvis voksne menn og kvinner.

Arbeidsgiverne ville imidlertid ikke gi noe dyrtidstillegg. Tvert om krevet de at alt dyrtidstillegg skulle bortfalle, både januartillegget og det som skulle gis etter indekstallet pr. 15. mars. Om dette ble det opptatt forhandlinger mellom partene. Det lyktes ikke her å komme til noen enighet, og tvisten ble undergitt meglings.

De tyske sivile myndigheter i Norge tok også opp spørsmålet om arbeidernes levestandard allerede i begynnelsen av mai måned.

Gjennom sjefen for Finansdepartementet fikk L. O.s vedkommende beskjed om at de tyske myndigheter mente at lønnsnivået her i landet lå for høyt. Det ble fremholdt som en nødvendig følge av krigssituasjonen at levestandarden måtte settes ned. Det ble pekt på to alternativer som det kunne velges mellom. Det ene var å beholde de lønninger som var fastlagt og foreta en forhøyelse av prisnivået. Det annet var å beholde det prisnivå som var fastlagt og foreta en reduksjon av lønningene.

Det er opplyst at disse spørsmål ble drøftet i flere møter i sekretariatet. Sekretariatet var naturligvis mot enhver lønssenkning, men heldet også til den oppfatning, at fagorganisasjonen anså prisstigning for en større ulykke enn en mindre nedsetting av lønningene. Denne oppfatning ble også gitt til kjenne i konferanser L. O.s vedkommende hadde med de tyske myndigheter. Samtidig ble det også fremholdt og presisert at under den eventualitet at nedsetting av lønningene ble foretatt måtte det ikke samtidig foregå noen forhøyelse av prisnivået. Det er opplyst at de tyske myndigheter har erklært seg enig i dette.

Den 28. mai ble det tatt opp forhandlinger med Norsk Arbeidsgiverforening om en regulering av lønnsbestemmelsene. Den 1. juni oppnåddes det enighet mellom partene om et forslag fremsatt av Riksmeglingsmannen, advokat Clausen, og som gikk ut på, at det dyrtidstillegg som ble gitt på grunnlag av indekstallet pr. 15. mars bibeholdtes. Det tidligere, i henhold til voldgiftsdommen av 12. desember 1939 og Riksmeglingsmannens forslag av 4. januar gitte dyrtidstillegg, skulle bortfalle. Det samme gjaldt andre tariffavtaler for den del av dyrtidstillegget som dekker indeksstigningen fra 171—183. (Gammel beregning).

Forslaget inneholdt dessuten enkelte dataljbestemmelser som jeg her ikke går nærmere inn på.

Forslaget ble i sine hovedtrekk forelagt for et felles forbundsstyremøte 31. mai. Dette møte vedtok å anbefale forslaget vedtatt.

Lignende reduksjoner i dyrtidstillegget ble også iverksatt overfor tjenestemenn ansatt i staten og kommunene. Dette forslag innebar således en betydelig og følbar reduksjon av tarifflønnene. Dertil kom at indekstallet i mellomtiden, d. v. s. fra 15. mars til 15. juni, var steget ytterligere med 4 poeng.

Når organisasjonens representanter vedtok dette forslag skyldes det naturligvis mange og forskjelligartede forhold, både krisebetonte og andre en ikke kunne se bort fra. Men dessuten var det også enkelte bestemte forutsetninger knyttet til forslaget. En av disse forutsetninger var at det skulle skje en alminnelig nedsetting av husleien i samsvar med det lavere rentenivå som forut var fastsatt. Nemlig til maksimum 4½ prosent og minimum 3½ prosent.

Det vil være kjent hvordan det gikk med denne forutsetting. Det ble ingen alminnelig nedsetting av husleien. Først senere på høsten ble det utstedt en forordning om 10 prosent nedsetting av husleien fra 1. januar 1941, men det ble altså ingen nedsetting av husleien som ga noen kompensasjon for det lønnsnedslag som ble godtatt fra 1. juni.

En annen forutsetting var at det ikke skulle skje noen prisforhøyelse. Vi vet hvordan det gikk med denne forutsetting. Allerede i slutten av juni måned kunne man merke en sterk prisstigning, og det statistiske indekstall viser at fra juni til oktober steg indekstallet fra 115.5 til 126.6. Dette er den nye beregning, altså litt over 11 poeng. Det var altså åpenbart at de forutsetninger som lønnsreduksjonen bygget på, ikke lenger holdt. Dette fremholdt L. O. i et skriv til Norsk Arbeidsgiverforening allerede i juni måned.

Det kom istand forhandlinger med Norsk Arbeidsgiverforening og det ledet til at disse hovedorganisasjonene sammen sendte en skriftlig

henvendelse til Administrasjonsrådet, hvor de krevet husleien nedsatt i samsvar med det lavere rentenivå. Etter at dette skriv ble sendt ble det gjennomført en betydelig forhøyelse av omsetningsskatten. Som før nevnt ble denne avgift forhøyet til 10 prosent, og utgjorde, som også tidligere nevnt, 11,11 prosent stigning i prisstigningen.

Videre ble statsskatten forhøyet. Ut fra hele situasjonen krevde L. O. nye forhandlinger med Norsk Arbeidsgiverforening. Disse ble ført ut til slutten av september måned, men førte ikke til enighet. Megling ble forsøkt, men Riksmeglingsmannen fant ikke å kunne sette fram forslag. Han erklærte at han først ville se indekstallet for september måned før han tok endelig standpunkt til om han ville fremsette forslag.

På L. O.s initiativ ble meglingen tatt opp igjen den 30. oktober. I dette møte meddelte Riksmeglingsmannen at han fra Sosialdepartementets sjef hadde mottatt beskjed om at de tyske myndigheter ville motsette seg enhver lønnsforhøyelse i Norge. Dette standpunkt var begrunnet i — som nevnt før — at de tyske myndigheter var av den mening at lønnsnivået i vårt land lå for høyt, 20 prosent for høyt var antydnet.

Departementet hadde pekt på, at å fremsette meglingsforslag under disse forhold kunne lett føre til at høvet ble nyttet til å sette lønningene ned. På anmodning fra partene ble denne melding skriftlig bekreftet ved skriv fra Sosialdepartementets sjef til Riksmeglingsmannen. Ut fra denne situasjon meddelte Riksmeglingsmannen at han ikke kunne sette fram noe forslag.

Sekretariatet, for hvem saka ble forelagt, kunne som sagt ikke slå seg til ro med dette. Det ble besluttet å fremme nytt krav til Sosialdepartementet om at meglingen skulle gjenopptas med sikte på å yte lønnskompensasjon for prisstigningen. Dette krav ble også imøtekommet.

I møte 8. november fremsatte Riksmeglingsmannen nå forslag som gikk ut på at for samtige de tariff som omfattes av Riksmeglingsmannens forslag av 4. januar 1940 og hvor arbeiderne i forslaget har fått dyrtidstillegg i ører pr. arbeidet time, gis det et dyrtidstillegg på 8 øre pr. arbeidet time for voksne mannlige arbeidere og 5 øre pr. arbeidet time for voksne kvinnelige arbeidere. For enkelte andre grupper, som etter forslaget av 4. januar 1940 fikk prosentvis regulering, skulle gis et dyrtidstillegg på 4.5 prosent.

Etter det som har gått forut måtte en ha grunn til å tro at myndighetene ville godta forslaget. Det viste seg imidlertid at denne antagelse ikke holdt stikk. Sosialdepartementet — som i formen er den avgjørende — godtok forslaget, men de tyske myndigheter motsatte seg fremdeles å godkjenne forslag om noen alminnelig lønnsforhøyelse. Senere har Landsorganisasjonen rettet flere henvendelser til Sosialdepartementet og krevd Riksmeglingsmannens forslag godtatt, men dette er altså ikke imøtekommet.

Som et subsidiært standpunkt tok så sekretariatet opp med Sosialdepartementet spørsmålet om fortsatt megling med sikte på å yte de dårligst betalte kompensasjon for prisstigningen. Hvem som skulle komme inn under begrepet «dårligst betalte» fikk man drøfte ved meglingsbordet, og søke å gjøre begrepet så omfattende som mulig.

Sosialdepartementet har stillet seg imøtekommende for henvendelsen

og sendt saka til de tyske myndigheter. Noe resultat derfra foreligger imidlertid ikke.

Landsorganisasjonen har senere rettet flere henvendelser til Sosialdepartementet om saka, både i muntlige konferanser og skriftlige fremstillinger. Av de orienteringer vi har fått fra Departementet, både i muntlige og skriftlige svar på våre henvendelser, fremgår det at Departementet for sin del sikkerlig har gjort hva det har kunnet for at våre krav skulle bli imøtekommet. Men saka ligger som sagt uavgjort hos de tyske myndigheter. Slik ligger lønssaka an.

Av det som er fremholdt vil det forstås at L. O. har lagt et stort arbeid i saka. Jeg tror det saklig bedømt må innrømmes, at det fra L. O.s side er gjort det som en under de forhold det er arbeidet under har kunnet gjøres. Når resultatene er så negative som de er, skyldes dette omstendigheter som fagorganisasjonen ikke er herre over. Selvsagt vil fagorganisasjonen også fremdeles vie dette overordentlig viktige spørsmål den oppmerksomhet som sakas betydning i seg selv fordrer, og som L. O. kan yte. Men ut fra det som er hendt er det ingen grunn til å gi seg av med å spå om utsiktene til hva dette kan føre til. Vi er nødt til å ta tiden til hjelp og se hva fremtiden vil bringe.

Med hensyn til fagorganisasjonens stilling og det arbeidsprogram sekretariatet har vedtatt, og som er sendt forbundene og samorganisasjonene, er det først den ting å si at disse ting må sees og bedømmes ut fra de forhold vi har levd og arbeidet under siden 9. april, da vårt land ble trukket inn i krigen. Siden da er vi nemlig ikke det samme frie folk som før. Vi har ikke lenger den samme frie adgang til selv å treffe avgjørelser i alle ting ut fra egne hensyn og ønsker. Vi er nødt til å avfinne oss i avgjørelser som de der har makten her i landet treffer, selv om vi ikke er enige. Dette gjelder så å si over alt i samfunnslivet i vårt land, også i organisasjonslivet.

Som kjent ble Oslo okkupert allerede 9. april og hele den sentrale administrasjon, også innenfor fagbevegelsen, kom til å ligge innenfor de okkuperte områder. Det som fagorganisasjonen kom til å foreta seg mens krigen raste i Norge kom derfor til å bli preget av forholdene slik som de var innenfor de okkuperte områder.

Fagorganisasjonens tillitsmenn kom til å oppholde seg delvis innenfor de okkuperte områder, men også mange i de ubesatte deler av landet. Blant de siste var også formannen og nestformannen i Landsorganisasjonen. Etter at krigen sluttet vendte disse tilbake til Oslo, men ble av myndighetene nektet å gjenoppta arbeidet i fagorganisasjonen.

Etter at de første dagers kaotiske forhold var omme, holdt de gjenværende medlemmer av L. O.s sekretariat møte den 12. april, under ledelse av sekretær Elias Volan. Dette møte besluttet som en midlertidig foranstaltning å velge Elias Volan til fungerende formann, formannen i Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund, Nic. Næss, til nestformann, og formannen i Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund, Albert Raaen, til sekretær. Aase fortsatte som kasserer. Senere måtte Albert Raaen tre tilbake av hensyn til sitt eget forbund. I hans sted ble senere tilsatt som sekretær, sekretæren i Norsk Nærings- og Nydelsesmiddelarbeiderforbund, Jens Berg.

Siden krigen inntrådte har det hele tiden rådet sterk tvil med hensyn til fagorganisasjonens stilling og fremtid. Dernest har det også rådet tvil om hvilke oppgaver fagorganisasjonen kunne beskjefte seg med m. v. Tvilen var kanskje sterkest de aller første dager etter 9. april. Mange heldet visstnok til den oppfatning at fagorganisasjonen ville bli forbudt. Men allerede de første dagene meldte det seg en lang rekke og tildels livsviktige oppgaver for det arbeidende folk som det viste seg nødvendig at fagorganisasjonen tok seg av. De første oppgaver som meldte seg på det faglige område var overholdelse av tariffene. Det ble foretatt oppsigelser i ulovlige former. Plutselige driftsinnskrenkninger og driftsstans fant sted som følge av krigshendingene. Lønnsreduksjon ble foretatt på tariffstridig vis, og enkelte steder var det i ferd med å inntre det rene anarki.

Disse forhold og andre spørsmål meldte seg i et sådant omfang at fagorganisasjonen sto overfor en arbeidsmengde som omfattet så mange viktige spørsmål som den neppe noen gang tidligere har vært stillet overfor på en gang. Disse forskjellige spørsmål tok L. O. seg av i den utstrekning den rakk det, og etterhvert som de meldte seg. De som stelte med tingene hadde hendene fulle av så mange oppgaver at det ikke ble syndelig tid til å tenke på den nye situasjon som var oppstått. Slik drev fagorganisasjonen på så å si under vanlige forhold frem til siste halvdel av mai måned.

Den 23. mai fikk fagorganisasjonen den første og alvorligste føling med «den nye tid». Ved en forordning av 23. mai fastsatte nemlig Administrasjonsrådet forskrifter om fremgangsmåten ved fastsetting av lønns- og arbeidsvilkår. Regler som vil være kjent fra før, men som i sine hovedtrekk gikk ut på, at det ble fastsatt 2 dagers frister for forhandlingene. Deretter skulle megling prøves. Fører ikke meglingen til et forlik skal meglingsmannen uten opphold legge saka fram for Sosialdepartementet med forslag til ordning. Sosialdepartementet tar den endelige avgjørelse. Sosialdepartementet kan også selv ta initiativet til forhandling og megling om ny fastlegging av lønns- og arbeidsvilkår. Kort uttrykt kan det sies at med denne forordning ble det innført streikeforbud og lønnsdiktatur i vårt land. Denne forordning betydde således et alvorlig inngrep i fagorganisasjonens frie adgang til å nyttiggjøre seg sine maktmidler i samme utstrekning som før i arbeidet for å bedre lønns- og arbeidsvilkårene. Senere er det fastsatt forordninger som innebærer nye restriksjoner for fagorganisasjonen. Vi er således satt under økonomisk kontroll. Alle bevilgninger som ligger utenfor vedtektsfestede formål må godkjennes av Sosialdepartementet for å være gyldige. Alle bevilgninger eller utbetalinger på over kr. 500.00 pr. gang må forhåndsgodkjennes. Dette gjelder også utbetalinger til møter, som koster over nevnte beløp. Til slike møter må også dagsorden forhåndsgodkjennes. Vi har dessuten strengt pålegg om ikke å befatte oss med politisk virksomhet.

Av dette vil det forstås at de restriksjoner som gjelder for fagorganisasjonen i dag griper både dypt, alvorlig og følbart inn i fagorganisasjonens virksomhet, sammenholdt med forholdene før krigen inntrådte.

I slutten av september måned 1940 hendte en ny meget viktig begi-

venhet ved det styreskifte som da fant sted. Kongen og regjeringen Nygårdsvold ble avsatt, og samtidig ble alle politiske partier i landet forbudt. Samtidig med dette ble det konstituert nye departementssjefer, utgått fra det eneste tillatte parti i landet, nemlig N. S. Dette er sikkerlig det betydeligste politiske skifte som har funnet sted i landet vårt siden vi ble et selvstendig folk.

I samsvar med dette politiske systemskifte reiste naturlig nok spørsmålet om fagorganisasjonens stilling og fremtid seg på nytt. Det nye styres oppfatning av fagorganisasjonens stilling i det nye system var i høy grad uklar, og umiddelbart etter det politiske systemskifte vet vi at det også ble foretatt — på en etter våre forhold uvant måte — en utskifting av L. O.s fremste tillitsmenn. Fungerende formann og nestformann, Elias Volan og Nic. Næss, ble avsatt. Som nye tillitsmenn ble valgt Jens Tangen som formann, Ludvik Buland som nestformann og Erling Olsen som sekretær. Det ble fra myndighetenes side gitt uttrykk for at med denne forandring i L. O.s ledelse skulle Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon og dens avdelinger fortsatt opprettholdes. De enkelte forbund og foreninger hadde ingen grunn til å vente inngrep eller forbud av noen art. Fagorganisasjonen skulle fortsatt få full rett til å bestå som selvstyrt organisasjon, bl. a. for å ivareta det arbeidende befolkningslags interesser, og med rett til å øve innflytelse på landets styre. Dette var en melding som ble gitt over kringkastingen og inntatt visstnok i de fleste av landets aviser. En må således ha grunn til å ta denne melding som et uttrykk for det nye styres syn på fagorganisasjonen og dens stilling i fremtiden. Denne melding virket naturlig nok beroligende om enn ikke betryggende, idet meldingen også i sin utforming inneholdt mange muligheter til omlegninger og forandringer.

Det har også senere hendt ting som har bekreftet at engstelsene ikke var helt ubegrunnet. Det er ingen grunn til å legge skjul på at arbeidet innenfor fagorganisasjonen fra slutten av september måned og fram til nå har vært særlig vanskelig i flere henseender.

Umiddelbart etter september måned ble det innført forhåndssensur for L. O.s og forbundenes fagblader samt også for meldinger som gikk ut fra L. O. og forbundene i rundskriv. Det siste er senere blitt forandret slik, at disse sensureres nå av L. O., og det er L. O. som overfor myndighetene har ansvaret både for sine egne og forbundenes rundskriv.

Det har vært mange vanskeligheter med hensyn til krav og henstillinger til L. O. og dens avdelinger. Hvis disse skulle imøtekommes ville vi — etter vår mening — handle i strid med det strenge pålegg om ikke å beskjeftige oss med politikk, og det har vært stillet krav til mange av våre avdelinger som slett ikke står i samsvar med det tilsagn jeg nettopp har berørt, om at vi fortsatt skulle opprettholdes som frie organisasjoner. Vi har således mange tilfelle hvor det er gjort krav på å kontrollere våre medlemsmøter. Dette har vi — ut fra de tilsagn som er blitt gitt oss — hittil avvist. Tilfellene er rapportert til de tyske myndigheter. Det foreligger ennå ingen endelig avgjørelse på disse ting.

Videre har det vært stor uklarhet med hensyn til vårt arbeidsgrunnlag. Bent fram sagt utviklet situasjonen seg slik utover de siste månedene av året 1940, at vi mot juletider innen administrasjonen for alvor drøftet

spørsmålet om hensiktsmessigheten med å fortsette virksomheten under de forhold vi da arbeidet under. Det var ut fra disse forhold at L. O.s administrasjon og sekretariatet var av den oppfatning, at en nok en gang — ved et nytt arbeidsprogram — måtte søke å få fastslått fagorganisasjonens stilling og området for dens virksomhet. Det er ut fra dette en må se og bedømme det arbeidsprogram sekretariatet vedtok den 13. januar 1941. Et arbeidsprogram som ikke skal omtales nærmere her, men som det kan være grunn til å bemerke er såvidt omfattende og rommelig at det ikke kan være tvil til stede om at L. O. fortsatt har eksistensberettigelse. Den er tildelt et arbeidsområde hvor den har mange og for det arbeidende folk livsviktige spørsmål å skjøtte om. Ut fra dette har en da i alle fall med dette arbeidsprogram fått avklart den meget viktige side av vår virksomhet, at den gir anvisning på de oppgaver som venter på at vi skal ta fatt.

Det er overflødig å omtale nærmere at naturligvis arbeider L. O. med en lang rekke spørsmål og problemer som ikke er berørt, hverken i dette eller tidligere vedtatte programmer. Nå som før tar L. O. opp de spørsmål som forholdene og tiden fører med seg og som det ligger naturlig til for L. O. å ta seg av. Dette vil den naturligvis også fortsette med i fremtiden.

Formannens samtale med Reichskommissar Terboven.

Den 9. januar, altså i de samme dagene som sekretariatet vedtok Arbeidsprogrammet og med dette fikk avklart en meget viktig side ved fagorganisasjonens arbeid, fant samtalen mellom Reichskommissar Terboven og Landsorganisasjonens formann også sted. En samtale som klarla også andre sider av stor betydning for vårt arbeid i fremtiden — jeg tenker først og fremst på fagorganisasjonens og dens medlemmers stilling til det politiske parti og det politiske arbeid. Etter min mening er det nemlig meget viktig at det i enhver tid råder full klarhet i forholdet mellom statsmyndighetene, det politiske parti og fagorganisasjonen.

Den uklarhet som forskjellig tyder på var til stede i dette mellomværende, skapte naturlig nok både uro og nervøsitet innen fagorganisasjonens forskjellige avdelinger og blant fagorganisasjonens medlemmer, som ikke var til liten ulempe for vårt arbeid. Dette forhold ble etter min mening avklart i nevnte samtale.

Det ble nemlig fastslått at fagorganisasjonen ikke skal legge hindringer i veien for sine medlemmer som av eget ønske vil tilmelde seg det politiske parti, Nasjonal Samling, eller gå aktivt inn i dette partis politiske arbeid. Dette etablerer ikke noe nytt forhold innenfor fagorganisasjonen. Fagorganisasjonen har heller ikke tidligere øvet noen som helst tvang eller noe press på sine medlemmer til å tilmelde seg politiske partier eller å engasjere seg i politisk arbeid, som vedkommende selv ikke sympatiserte med. For fagorganisasjonen foreligger det ingen grunn til å innføre noen ny regel med hensyn til dette.

På den annen side ble det også presisert at Nasjonal Samling heller ikke skal øve noe press på noen for å tilmelde seg partiet eller engasjere

seg i partiets arbeid. Forholdet til det politiske parti og til dets arbeid skal være en helt frivillig sak. Dette vil og skal fagorganisasjonen respektere. Det er tillitsmenneskets plikt å påse at disse forutsetninger blir overholdt innen fagorganisasjonen, og vi går ut fra at Nasjonal Samling på sin side innretter seg på samme måte. I samsvar med dette er det kanskje grunn til å tilføye at fagorganisasjonen i fremtiden som hittil i sitt arbeid vil forholde seg lojal mot landets lover og styresett og de forordninger disse setter ut i livet.

Fagorganisasjonen har ikke alltid vært enig i alle lover og bestemmelser som er blitt satt i verk. Det har fra tid til annen vært reist sterke innsigelser mot enkelte av disse. Undertiden har fagorganisasjonen levd med den bestemte følelse at det er blitt vedtatt lover og bestemmelser som direkte har tilskilt å ramme fagorganisasjonen og dens virksomhet. Mot dette har det vært protestert og kjempet, men dette har alltid vært gjort innenfor rammen av gjeldende lover og bestemmelser. Det er ingen grunn til å legge skjul på at det også nå innen alle samfunnslag, også innen fagorganisasjonens medlemskretser, råder forskjellige meninger om styresettet og det som hender nå om dagen. Fagorganisasjonen må nå som før forbeholde seg å trekke fram det som den mener er uriktig og kreve respekt for sine meninger når det pekes på noe annet som antas å være bedre. I forholdet mellom myndighetene og fagorganisasjonen er det nemlig viktige forutsetninger dette at fagorganisasjonen på sin side opptrer lojalt mot landets styre og lover, og for det annet at myndighetene på sin side respekterer fagorganisasjonen og dens suverenitet i indre anliggender. Kan disse forutsetninger ikke overholdes og respekteres, vil det for det første være særdeles vanskelig å anviser fagorganisasjonen en akseptabel plass i organisasjonslivet. Dernest vil fagorganisasjonen neppe ha noen eksistensberettigelse.

Lovkommisjonen.

For tiden arbeider en kommisjon med utkast til en såkalt «Arbeidets lov». Det er ennå ikke kjent hvor langt kommisjonen har kommet i sitt arbeid, men når kommisjonens innstilling — formentlig om ikke lang tid — vil foreligge, vil vi sikkerlig i denne få et vink om hvilken plass landets styre har tiltenkt fagorganisasjonen i fremtiden.

Organisasjonens indre stilling.

Vår indre organisasjonsmessige stilling må sies å være god. Tilslutningen til organisasjonen er god, medlemstallet holder seg oppe og stabilt. Samholdet og organisasjonenes indre mellomværende er også meget godt.

I denne ellers så mørke tid er det en oppmuntring å iaktta den besindighet og ro folket tar vanskelighetene med og bærer byrdene på nå om dagen. Ikke bare innen organisasjonen, men overalt.

Innenfor organisasjonen er det naturligvis fremdeles så, at det råder forskjellige meninger om de enkelte spørsmål som er oppe til behandling, og det standpunkt som organisasjonen skal ta til disse. Det har alltid

vært slik innenfor vår organisasjons virksomhet. Dette har vært og er naturligvis riktig. Det er denne meningsforskjell og de drøftelser som har vært som følge av denne som alltid har vært og vil være den største garanti for at vi alltid kan finne fram til de riktige slutninger og ta de riktige standpunkter. Men det har også vært en grunnleggende regel gjennom alle tider i vår bevegelse, at når avgjørelsen er truffet har alle, uansett meningsforskjell om avgjørelse, hatt plikt til å bøye seg for denne og lojalt gå inn for det som er blitt besluttet. I de senere år har en merket en tendens til utglidninger med hensyn til dette. En har av og til merket en tendens i retning av at enkelte, som ikke har vært enige i beslutningen, likeså godt har gitt pokker i avgjørelsen og innrettet seg etter sin egen oppfatning. Det har ved forskjellige anledninger hendt at enkelte har gått videre. De har anskaffet seg en kanon og begynt for seg sjøl. Denne tendens, og de foreteelser som har forekommet i denne retning, har — etter min mening — vært til atskillig skade for vår bevegelse. Men, nå vel, det er av de ting som ikke kan gjøres om igjen, og av de ting vi kunne ha råd til å tillate oss i fredstider. I den situasjon vi nå er oppe i er det annerledes. Nå har vi ikke råd til slikt spill av krefter. D. v. s., at naturligvis har vi nå som før råd til å ha forskjellige meninger om de saker vi behandler, og under drøftelsen av sakene skal også nå som før de forskjellige meninger komme fram. Og det skal nå som før tas saklig og berettiget hensyn til alle meninger, men når avgjørelsen er falt, beslutningen fattet, har vi ikke råd til å være uenig om resultatet. Når avgjørelsen har falt, og vedkommende organisasjons instans har fattet sin beslutning, er det ethvert medlems — og enhver avdelings plikt å underordne seg avgjørelsen og lojalt gå inn for løsningen av sakene i overensstemmelse med det vedkommende organisasjons instans har besluttet. Det er etter denne linje og på dette grunnlag vi må stå enig og solidarisk utad. Selv om meningene innad har vært flere og forskjellige må vi utad være ens. Det er nemlig dette og alene dette som kan gjøre oss sterke og gi våre beslutninger den tyngde de skal ha, og fagorganisasjonen den innflytelse den må ha hvis den skal være istand til å sette beslutningene ut i livet. For at organisasjonens innflytelse skal komme til sin fulle rett, må det herske orden, lojalitet og disiplin i vårt arbeid. Stort sett skal det også fastslåes at stillingen er slik, men det forekommer også unntakelser, som naturligvis i og for seg ikke betyr så meget, men nettopp i tider som disse har vi ikke råd til å øde noen av våre krefter på unntakelser som ikke bør forekomme. Derfor må det i denne henseende være slutt på unntakelsene.

La oss innad opprettholde den gamle frie form for meningsutveksling om saklige spørsmål, men la det også slås fast, at utad skal vi stå samlet, enig og bestemt.

Retningslinjer for fagorganisasjonens arbeid.

Med hensyn til retningslinjene for fagorganisasjonens arbeid er det ikke meget å si.

Siste representantskapsmøte, holdt i oktober 1940, slo fast, at fagorganisasjonens prinsipielle innstilling er den samme som før. Fagorganisasjonens formål og retningslinjer er delvis lovfestet i Landsorganisa-

sjonens egne lover, dessuten er de supplert med vedtak av kongresser, representantskap og sekretariat. Disse retningslinjer vil fagorganisasjonen fortsatt følge i sitt arbeid med løsningen av de forskjellige spørsmål som er oppe, og det er etter disse retningslinjer fagorganisasjonen vil gå inn for løsningen av de spørsmål som er omhandlet i arbeidsprogrammet av 13. januar 1941.

Det er en vanskelig tid for vårt folk og land nå. Vanskeligheter som fagorganisasjonen i sitt arbeid daglig har føling med. Vanskeligheter som det naturlig nok råder meningsforskjell om, både om de forskjellige spørsmål, hvordan disse kan løses og på annen måte.

La oss ikke fordype oss i detaljer eller ryke uenige om underordnede spørsmål. La meningsforskjell og saklige mindre spørsmål hvile nå, og la oss holde sammen og stå samlet i hovedsaken. De forhold som vi nå lever i kan ikke fortsette i all fremtid. Vi må håpe og tro at dette er en episode som vi nok skal gjennom, og en episode som senere vil etterfølges av nye og bedre tider, og deretter vil vi også anlegge vårt arbeid.

Landsorganisasjonens arbeidsprogram av 13. januar 1941 og retningslinjer for arbeidet med løsningen av de oppgaver programmet omtaler.

Jens Tangen: Buland har nå gitt en meget uttømmende redegjørelse for det som er skjedd og jeg vil for min del bare ha tilføyd at mange utover i landet har hatt inntrykk av at det ikke har vært gjort noe for å søke å oppnå lønnskompensasjon for prisstigningen. Dertil vil jeg ha sagt at det spørsmål har det ikke vært hvilt med fra dagen etter siste møte i representantskapet. At vi ikke er nådd videre skyldes andre årsaker, som vi ikke er herre over. Men vi kan iallfall slå fast at spørsmålet er tatt opp for de lavestlønnede yrkesgrupper. Vi hadde således spørsmålet oppe da det gjaldt skogsarbeiderne, hvor vi har hatt megling. Imidlertid krevde skogseierne høyere tommerpriser, hvis det skulle bli lønnsforhøyelser og saken er blitt liggende. Siden har vi hatt megling for veiarbeiderne uten at det heller her er kommet til noe resultat hittil. Men jeg mener dog å ha grunn til å være så optimistisk å tro at en her vil nå fram til et resultat. Når det gjelder vår stilling til myndighetene, har fagorganisasjonen tidligere alltid arbeidet lojalt sammen med disse, uansett hvilke som sto i ledelsen. Det er en vanlig forteelse at vi arbeider sammen med Sosialdepartementet og dette har vi også nå gjort. Samarbeidet var bra til å begynne med, men ble noe spent i slutningen av året og en hadde inntrykk av at noe skulle skje. Dette foranlediget den konferanse som vi hadde med Reichskommissar, og som det er redegjort for og hvorom det ble utsendt et kommuniké. Jeg har inntrykk av at dette har virket beroligende. Når det gjelder det økonomiske spørsmål, så ser en av arbeidsprogrammet som er lagt fram av sekretariatet de retningslinjer en har trukket opp for fagorganisasjonens videre arbeid. Arbeidet med et generelt dyrtidstillegg har det hittil ikke vært mulig å

gjennomføre og det er derfor riktig å si at det kan tenkes at en kan oppnå kompensasjon på andre måter. Under alminnelige forhold ville selvsagt et slikt arbeidsprogram sett annerledes ut. Programmet ble først behandlet av en komité og så forelagt myndighetene som gjorde sine bemerkninger og senere har det så vært behandlet i de aller fleste organisasjonsinstanser. I punkt 1 sier vi at det ikke er lykkedes å oppnå et generelt tillegg, men vi sier videre at Landsorganisasjonen igjen har tatt opp spørsmålet med myndighetene om et lønnstillegg og da særlig for de lavest lønnede grupper. Arbeidet med disse spørsmål må fortsettes. Hva de øvrige punkter i programmet angår så inneholder de en hel rekke saker og spørsmål av den aller største betydning for de fagorganiserte. Når det gjelder forsyningsspørsmålet så er det likeså viktig som lønsspørsmålet, om ikke viktigere, og det er ikke mer enn naturlig at fagorganisasjonen medvirker her. Det samme gjelder forebyggelse av bedriftsulykker, bedrifts- og yrkeshygiene, slik at arbeiderne kan bli trygget. Når det gjelder yrkesopplæring så henger det sammen med det øvrige vi nå er oppe i og det er derfor naturlig at vi tar oss av dette. Når det gjelder ungdomsspørsmålet så har fagorganisasjonen ikke tidligere befattet seg så meget med det, idet en har hatt spesielle organisasjoner herfor. Det er nå blitt nødvendig at vi tar oss av dette. Også en sak som feriestørsmålet er av den største betydning. Jeg tror en ganske enkelt kan si at dette program er lett å løse, forutsatt at alle medlemmer går inn for det. Meningen er på denne måte i noen grad å søke å skaffe kompensasjon for prisstigningen. Det er så at arbeiderne må bære sin del, men jeg tror sikkert det hittil kan sies at arbeiderne har fått hele lasset, idet der er foregått en prisstigning som er så høy at en i dag faktisk står på inntil halvparten av den levestandard en tidligere hadde. Dette gjelder ikke bare skogs- og landarbeideren, veiarbeiderne og andre, men også den største del av industrien. Men hvis en ikke ser disse spørsmål ut fra det samfunnsmessige, kommer vi ingen vei. Vi har fått store bunker av resolusjoner og vi har hatt deputasjoner. Det må bli Sekretariatets oppgave å sette alt inn på å skape det best mulige resultat.

Sekretariatet har fremlagt et forslag for representantene i samband med de innledningsforedrag som nå er gjort og hvori det heter:

- «1. Representantskapet tar redegjøringa om den faglige situasjon til etterretning og slutter opp om det arbeidsprogram som er utsendt av Sekretariatet.
2. Representantskapet er merksam på at gjennom den stigning i vareprisene og senkning av lønningene som har funnet sted siden vårt land kom med i krigen, har lønsmottakerne kommet i en særdeles vanskelig økonomisk stilling.

Representantskapet slutter seg derfor til det krav Sekretariatet har rettet til arbeidsgiverne og myndighetene om lønnskompensasjon for prisstigningen, og vil i samsvar hermed presisere at den økonomiske stilling blant det arbeidende folk er så vanskelig, at det straks må treffes åtgjerder for å komme de vanskeligstilte til unnsetning.

Sekretariatet pålegges derfor å fortsette i arbeidet med denne saka.

3. Representantskapet er klar over de restriksjoner som gjelder for fagorganisasjonens virksomhet og anliggender, og er merksam på de særdeles vanskelige forhold fagorganisasjonen for tida arbeider under.

En er samtidig merksam på, at tross disse vansker og det til dels vesentlige innskrenkede arbeidsområde har det for det arbeidende folk vært av stor betydning at fagorganisasjonen har kunnet opprettholdes.

Representantskapet oppmoder derfor alle de Landsorganisasjonen tilsluttede avdelinger og medlemmer om i lojalt og solidarisk samarbeid med organisasjonens ledelse også i framtida å slutte opp om fagorganisasjonen og av alle krefter understøtte arbeidet med løsningen av de forskjellige spørsmål som reises, og vedtak som fattes.

Representantskapet vil presisere at det i en så vanskelig tid som nå er tvingende nødvendig at det innen organisasjonen og i vårt organisasjonsarbeid råder orden, lojalitet og disiplin.»

Når det siste er kommet med, er det ut fra det som er skjedd og som Buland var inne på. Jeg vil anbefale at representantskapet vedtar forslaget.

Møtet hevet.

Ettermiddagsmøtet mandag 24. mars

Dirigent: Jens Tangen.

Protokollen fra åpningsmøtet ble referert og uten merknader vedtatt.

Fortsatt behandling av den faglige situasjon.

Johan Bø: Buland sa i sitt innledningsforedrag at Landsorganisasjonen hadde gått inn for en senkning av husleien, som skulle være en kompensasjon for lønnsstopp. Det er riktig nok, men det som er gitt der, er tatt igjen med 100 prosent på andre områder. Det som er innvunnet ved rentenedsettelsen er gått til luftvern og andre tiltak. Dessuten er det den ting å merke seg ved rentesenkningen i boliger at den ikke gjelder nye lån. De banker og forsikringsinstitutter som nesten sprekker av pengeoverflod, er ikke villige til å gi lån på tross av alt. Disse forhold må tas i betraktning. En må påse at myndighetene ikke tar igjen det som en ellers mener å hjelpe leieboerne med. Dette er ting vi må være merksam på nå når en ikke kan få lønnsforhøyelser.

Kr. Jakobsen: Jeg har sittet og hørt på innledningsforedragene med stor interesse. Det var interessant å høre Buland og det var ikke noe lyst bilde han kunne tegne av situasjonen. Men ser en på forholdene utover landet og på den senkning av levestandarden som har funnet sted, så vil det være riktig å se om det ikke tross alt er muligheter for å fremtvinge lønnskompensasjon, som såvidt jeg har forstått har fått med-

hold av alle legale myndigheter. En *arbeidets lov* er under utarbeidelse, men skal vi få en lov i likhet med den som en har fått for fiskerne her sydpå, ja så melder spørsmålet seg om vi i det heletatt har noe mer å gjøre. Jeg vil straks ha sagt i fra at jeg ikke har vært pessimist. Tvertimot. Men det er et spørsmål om en ikke bør se nærmere på disse ting, før det voteres. Er det ikke mulig for den samlede fagorganisasjon å si at her er grensen nådd? Hvis en ikke når lenger enn hittil, er det et spørsmål om en ikke bør stille plassene til disposisjon.

B. Flood-Engbretsen: Det var ikke særlig oppbyggelig å høre Buland, men fremstillingen var sikkert riktig. Men det er ikke riktig å stille seg så skeptisk. Er vi tjent med det? Vi bør ikke ta vanskene på forskudd. Vi får ta stilling til det som kommer etterhvert og da kan det være at en må si at grensen er nådd. Vi har prøvd å utnytte de tariffen vi har. Vi har krevd at minstelønssatsene skal opp og vi har krevd tillegg for særlig sunnhetsskadelig arbeide. Her kan en utnytte situasjonen. En har fått hevet forskuddslønnen og dermed også fått akkordlønnen hevet og det er skjedd til arbeidernes fordel. En må slutte med og se hen til de store tariffoppgjør og på hvert sted gå inn for å søke å utnytte situasjonen best mulig. Når det gjelder arbeidsprogrammet så er det i første rekke et spørsmål om gjennomførelsen av det, som f. eks. priskontrollen. Hvordan vil en praktisk løse det? Likedan med forsyningsspørsmålet. Jeg har reist Sørlandsbanen og der reiser folkene hjem fordi en mangler mat. Det er slike spørsmål som en bør få rede på og hvordan en praktisk mener de skal løses. Det kan være at det hadde vært riktigere på et tidligere tidspunkt og slått i bordet og sagt: hit og ikke lenger. Men det er ikke gjort. Kan organisasjonen ikke klare å gi medlemmene noe, så har vi heller intet eksistensgrunnlag.

Torbjørn Henriksen: Vi er alle i mer eller mindre uvisshet. Vi får trekke opp linjene der hvor tampen brenner mest og søke å løse de spørsmål. Men jeg tror nok det er nødvendig å være merksam på at om vi har hatt mange og store vansker hittil, så vil vi nok kunne få ennå større vanskeligheter. Når en f. eks. tenker på at vi hittil for en altoverveiende del har levd på de store lagre, som fantes i landet, men som nå svinner inn og arbeidsløsheten etterhvert melder seg. Vi må være på det rene med *vår evne* til å kunne forsyne oss selv, m. a. o. hvordan vi skal klare oss. Perspektivene er ikke lyse, men fagbevegelsen må ikke av den grunn legge hendene i skjødet og la det hele seile sin kos. Det må fortsettes som tidligere og det trenges *viljer* som aldri før. Jeg vil be hver enkelt tillitsmann om å være på post og varsle Landsorganisasjonen så en om mulig kan få stilt tingene på plass. I motsatt fall vil det ellers kunne påskynde en oppløsning. Vi ser hvordan det legges vanskeligheter i veien for fagorganisasjonen og hvordan enkelte grupper søker å kaste seg over andre. Jeg nevner dette fordi vi har konkrete tilfeller i forbindelse med det tillegg som var gitt oss. Det er grunn for oss å behandle disse ting på en langt bredere front når en ikke kan få avgjørelse for sporveisfunksjonærene i Oslo, men en får avgjørelse for arbeiderne ved kommunen. Det en må søke er å få lagt forargelsen på riktig plass. I forbindelse med arbeidsprogrammet og punktet her om ungdomsspørsmålet, vil jeg henstille til representantene om så samvittig-

hetsfullt som mulig å gå inn for dette og få gjort klart for ungdommen hva fagorganisasjonen har betydd. Kan en også få gjort klart hva fagorganisasjonen nå betyr så tror jeg det vil være en fordel, og at det vil binde ungdommen fast om de store arbeidsoppgaver fagorganisasjonen har. Det en må gjøre seg fortrolig med er at en på alle områder søker å løse spørsmålene best mulig, og at en passer på å innrapportere til forbundsledelsen eller Landsorganisasjonen når det gjelder fagorganisasjonens suverenitet. Klarer vi ikke å løse sakene i fellesskap, så klarer vi det ikke enkeltvis. Samorganisasjonen bør når det gjelder arbeidsprogrammet særlig vie sin oppmerksomhet på ungdomsspørsmålet.

Josef Larsson: Det kan være forståelig som Henriksen sier at innledningsforedragene ikke har utløst trangten til en diskusjon. Men vi bør vel uttale oss noe om dette. Jeg vil da uttale meg om tariffforholdet. Spørsmålet om å oppsi tariffene i år var oppe i Sekretariatet, men det var ingen stemning for det. En tok da i betraktning det som ligger i forordningen om at en kan gå til megling uten å gå til oppsigelse. Ved siden herav har en arbeidet med en arbeidets lov. Det var også et moment, som førte til at en tok den innstilling. Såvidt jeg forstår var det iallfall noe av dette synet som gjorde at tariffene ikke ble oppsagt, slik som vi hadde adgang til det. Hva som kunne ha sin interesse å høre i denne forbindelse er hvordan det går med den lov jeg nettopp nevnte. Vi har jo en representant i komitéen og kunne det gis noen opplysninger herom var det bra. Bedriftene har stort sett i fjor hatt et godt resultat, bl. a. ved at de fikk beholde de 12 øre vi skulle hatt. Det er en kamp om fordelingen av verdiene som foregår i dag og det gjelder om for oss i den utstrekning vi kan å søke å tilføre arbeiderne mest mulig av dette. Men det er som Buland sier at selv om det er penger til stede, så er det i dag et spørsmål: hva en kan få kjøpt. Vi vet at det i dag er mange arbeidere som ikke kan få kjøpt den rasjon de rettelig tilkommer. Ser en på statistikken så er det sikkert mange som ligger på sultegrensen. Fra Landsorganisasjonen utgikk det i sin tid anmodning til Samorganisasjonene om å sende inn oppgaver over prisstigningen utover. En av de som har interessert seg herfor er Jern- og Metall i Trøndelag, som har opptatt en prisfortegnelse over 63 varesorter, og fortegnelsen går fra 9. april til 15. november i fjor. De mest vesentlige poster innen disse varegrupper varierer fra noen og 20 prosent, opp til 80—85 prosent, ja sogar helt opp i 105 prosent. Det betyr en stigning av 47 prosent i denne periode på disse varesorter, de mest alminnelige i hvilken som helst husholdning. Da forstår en hvor vanskelig det er for de mennesker som tidligere ikke hadde noen margin å gå på. Vårt forbund har søkt å arbeide med dette og har hatt konferanser med M. V. L. om minstelønningene og om gratialer til jul. Det ble også gitt gratialer og det var selvsagt noe å ta med, men det var ikke generelt, så det monner ikke i denne tid. I denne forbindelse kan vi se hva danskene har oppnådd. Om det ikke er full kompensasjon, så er det dog en del og vi står i dag uektelig etter danskene. Det foreligger nå for representantskapet et forslag som alle krefter må konsentreres om. Men det kan gis supplementer hertil. Spørsmålet er å skaffe arbeiderne eksistensmuligheter og særlig å hjelpe de lavest lønnede. Hvis ikke fagorganisasjonen kan oppnå imøtekommenhet når det gjelder

å livberge folket, så må vi innrømme at vi har tapt det vesentligste av vår eksistensmulighet. Uten at vi kan gjøre noe på det økonomiske område, har vi ingen eksistensmulighet lenger. Vi må søke å gjøre myndighetene merksam på stillingen og at grensen er nådd og at fagorganisasjonen må si fra at de krav en blir enige om under forhandlinger og megling må myndighetene godkjenne.

Skramstad: Jeg er ikke uenig i det som er fremkommet i innledningsforedragene eller i det som er lagt på bordet. Men når vi er samlet her fra alle kanter av landet, bør vi utveksle meninger om hvordan forholdene stort sett er utover. Siden okkupasjonen har spørsmålet ofte stilt seg slik: er det nødvendig å holde en fagorganisasjon, skal vi ikke gi opp. Dette har virkelig sterkt vært på trappene. Jeg mener for min del at en kan trekke den konklusjon at fagorganisasjonen har vært til nytte siden landet ble okkupert. Vi så hvordan mange arbeidsgivere trodde de var kommet dit at de selv kunne bestemme lønningene. Vi så det innen skog- og landbruket. Vi hadde en dårlig tariff før, men de gikk allikevel til nedsettelse. Vi forhindret det og det skyldtes fagorganisasjonen. Siden den 25. og 28. september har en kanskje enn mer stilt spørsmålet om det er nødvendig å ha en fagorganisasjon. Jeg mener at en også etter den tid kan si at fagorganisasjonen har vært på sin plass. Forholdene ville ha vært langt verre om vi ikke hadde hatt noen fagorganisasjon. Etter samtalen mellom Reichskommissar og Landsorganisasjonens formann er det skapt noe mer klarhet. Jeg tror det er riktig at en ikke kan gjøre seg noen forhåpninger om et generelt dyrtidstillegg, men for de lavestlønnede grupper tror jeg det må kunne gjøres noe. Når en vet at matprisene er steget med 30 prosent og vel det så forstår en vanskene for de lavestlønnede. Det har vært ført forhandlinger for skogsarbeiderne og skogseierne har sagt at de har for lave priser på tømmer. Men selv om det er så, mener vi at det i dag kan gis et tillegg i satsene. Når prisen på sliptømmer i dag er 15 kroner, så har de råd til å betale noe mer. Jeg mener at vi ikke kan legge oss til ro når det gjelder disse lønninger. Når det gjelder ungdomsspørsmålet tror jeg det er riktig å saka er reist slik som Sekretariatet har gjort det. Det er riktig å få ungdommen med og tilknyttet fagorganisasjonen. Vi har i vårt forbund nedsatt kontingenten for ungdommen, så det skulle ikke bli vanskelig for den å bli med. Dette arbeid må påskyndes så langt det er forsvarlig.

Rasmus Rasmussen: Det som foranlediget meg til å ta ordet var en uttalelse om at Landsorganisasjonen skulle ha en representant i den komité som arbeider med en arbeidets lov. Vi hadde 2 representanter, men de ble entlediget og siden er tilfeldigvis kommet med en representant som i dag sitter i administrasjonen. Men det fører ikke fram å diskutere denne sak nå. Det blir bare «om» og «hvis» og «men». Bulands innledning var meget god og den bør komme fram til medlemmenes kunnskap. Det ga gode impulser. Det kan være ting som er glemt og ikke medtatt. Når det gjelder lønninger burde han ha tatt med noe om de norske arbeidsgivere og hvordan de opptrådte med sine skambud og som var en hån mot den norske arbeiderklasse. Arbeidsprogrammet trekker opp retningslinjene for det videre arbeid. De lokale organer må gå inn for arbeidet på hvert sitt sted. Herunder kommer i første rekke særlig pris-

stigningen, hvor en har en stor oppgave å løse ved samarbeid mellom fagforeningene og de lokale samorganisasjoner. Bare det spørsmål er så vidtrekkende at skal vi virkelig nå fram til noen regulering av prisene vil det bety et heroisk arbeid.

Henry Hansen: Det er i debatten spurt om hvordan en praktisk skal gjennomføre arbeidsprogrammet. Det er riktig å stille problemet slik. I den siste uke har vi hatt anledning til å diskutere spørsmålene med eksperter, når det gjelder slike saker som priskontrollen og forsynings-spørsmålet. En diskuterte hvordan fagorganisasjonen på den best mulige måte skulle kunne øve innflytelse på prisspørsmålet og en var enig om at de forskjellige forbund burde være representert i de rådgivende organer for priskontrollen. I denne forbindelse vil jeg fremholde at det vil være formålstjenlig om Landsorganisasjonen gjør henvendelse til Prisdirektoratet om å få med rådgivende medlemmer i de forskjellige prisorganer. Når det gjelder forsyningsspørsmålet melder det seg mange vanskeligheter, bl. a. om å skaffe arbeidskraft til landbruket. I den forbindelse har det vært talt om tvangsutskrivning. Det er et spørsmål om ikke fagorganisasjonen bør medvirke til en frivillig ordning, som alltid vil være bedre enn en tvangsutskrivning. Når det gjelder husleien og brenselbidrag så er det spørsmål som nå må komme i forgrunnen når en ikke oppnår vanlig kompensasjon. En bør reise disse spørsmål overfor myndighetene og også overfor arbeidsgiverforeningen. Vi må søke å få en utjevning istand. Vi må også se på hva fagorganisasjonen har oppnådd. Den har kart å holde tariffene oppe. Derfor er det også riktig å opprettholde fagorganisasjonen.

Bernh. Berentsen: Jeg er en av de representanter som på Landsorganisasjonens skole har diskutert disse saker i arbeidsprogrammet. Vi er enig i at det er et episode-program. Men vi bør også trekke grensen. Det er jo dem som fremdeles kommer med høytflyvende resolusjoner. Konferansen mellom Terboven og Tangen var av stor interesse. Men det er forskjellige forhold som Landsorganisasjonen må være merksam på.

P. Ødegaard forespurte om sekretariatet snart ville foreta seg noe for å få et generelt lønnstillegg.

Jens Tangen: Det var en del talere som ga uttrykk for en viss pessimisme. Men jeg synes dog vi burde være enig om én ting, og det er at jo flere pessimistiske uttrykk, jo mer styrker vi motparten. Det er all grunn til å si at en på det økonomiske ikke har fått gjort meget. Men en skal også holde fram den kjensgjerning at vi har holdt organisasjonsapparatet i gang, og at de som har hatt interesse av å slå det i stykker ikke har fått noe ut av det. Ser en slik på det, så skulle meget kunne forenkles og forstås. Det er naturlig at en spør, men Flood Engebretsen skulle også kunne gi svar som har deltatt i en ukes kurs på Landsorganisasjonens skole. Når det gjelder det siste spørsmål om at det skulle være lettere å få gjennomført lønnkompensasjon etter at Danmark har fått det, så forstår jeg ikke det. Den danske arbeiderbefolkning sitter neppe bedre i det enn oss. Men dermed er det selvsagt ikke ment at sekretariatet ikke vil gjøre noe. Det er klart at vi til enhver tid må være merksam herpå og gjøre alt hva vi kan.

Med hensyn til en arbeidets lov, må det selvsagt bli sekretariatets sak å ta stilling til den når den kommer. Det er ialfall ingen grunn til å ta forskrekkelsen på forhånd. Kommer det nye ting som umuliggjør eller vanskeliggjør organisasjonens stilling, så må det behandles organisasjonsmessig. De som er tillitsmenn i fagorganisasjonen bør stille seg slik at de er i overensstemmelse med ledelsen i Landsorganisasjonen.

Erling Olsen: Det som bringer meg til å ta ordet er de uttalelser som er falt fra Josef Larsson og Rasmussen angående Arbeidslovkommisjonen.

Som kjent kom jeg med i kommisjonen i forbindelse med en episode som forefalt mellom statsrd Meidell og Tangen. Jeg hadde den gang det inntrykk at kommisjonens arbeid skulle påskyndes og fullføres i løpet av en rimelig tid. Imidlertid har kommisjonen i de 4 måneder som er forløpet siden den ble nedsatt bare holdt 2 møter, hvor rammen for loven er blitt diskutert. Det ser derfor ikke ut til at myndighetene er særlig interessert i en forsering av arbeidet, så noen grunn til panikk på dette punkt foreligger ikke.

I kommisjonen har både Halvard Olsen og jeg tatt vårt utgangspunkt for arbeidet i Reichskommissar Terbovens uttalelser til Tangen om at fagorganisasjonens virksomhet kan og skal fortsette som tidligere, og vi har derfor hevdet at det arbeidsmessige grunnlag for organisasjonen også under de nye forhold må være de kollektive avtaler.

Vi har for øvrig drøftet med Tangen om hvorvidt vi under de foreliggende forhold skal fortsette i kommisjonen, og er blitt enig med ham om at vi skal fortsette.

Votering: Sekretariatets forslag ble enstemmig vedtatt.

Punkt 4: Bevilgninger.

I. B. Aase: Jeg har først en liten sak. Det gjelder en lønnsak for Gran ved Opplysningskontoret. Lønnen til ham ble fastsatt til 6000 kroner. Etter søknad fra Gran forhøyde sekretariatet lønnen til 7500 kroner, og jeg vil foreslå at representantskapet slutter seg hertil.

Votering: Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Pensjonskassen.

I. B. Aase: Når det gjelder pensjonskassen, så kjenner representantene til den sak fra 2 representantskapsmøter, hvor det forelå en utredning av aktuar Bø. Representantskapet ville ikke ta stilling til dette. Det skulle forelegges kongressen. Etter at sekretariatet i april måned fritok forbundene for å betale kontingent til Landsorganisasjonen av de medlemmer som er fritatt for kontingent i forbundene, viste dette en svikt i pensjonskassens inntekter. Sekretariatet foreslår derfor:

«Den mindreinntekt Pensjonskassen har hatt og får ved at forbundene er fritatt for å betale kontingent til Landsorganisasjonen for de medlemmer som ikke betaler kontingent til forbundene, blir å dekke av Landsorganisasjonens kasse således at Landsorganisasjonens tilskudd svarer til det beløp som der pr. måned innbetales i Pensjonspremie til Pensjonskassen av tillitsmenn og funksjonærer.»

Votering: Sekretariatets forslag ble enstemmig vedtatt.

Møtet hevet.

Formiddagsmøtet tirsdag 25. mars

Dirigent: Buland.

Møtet ble satt klokka 10 presis.

Protokollen fra gårldagens ettermiddagsmøte referertes og godkjentes uten bemerkninger.

Punkt 3: Opplysningsvirksomheten innen fagorganisasjonen.

Henry Hansen (formann i opplysningskomiteen): Opplysningsarbeidet innen arbeiderbevegelsen ble tidligere drevet av Opplysningsforbundet, som var dannet av A. F. L. og D. N. A. Da partiene ble oppløst den 25. september gikk også Opplysningsforbundet vekk. Representantskapet besluttet da å sette opplysningsarbeidet i gang igjen. En slo fast at det var nødvendig å drive dette arbeid videre, og det ble besluttet å ansette en egen sekretær for dette, samtidig som det ble vedtatt å sette i gang skolen på Sørmarka, ansette ny bestyrer og lærerkrefter for skolen. Videre ble det besluttet å utarbeide planer til første representantskapsmøte i 1941. Et forslag av Torbjørn Henriksen om et eget styre for skolen på Sørmarka ble forkastet. Administrasjonen i Landsorganisasjonen tok det nødvendige initiativ overfor myndighetene. Det var tale om forskjellige personer som sekretær og likeledes som bestyrer. Sekretariatet mente en måtte ha en mann som hadde berøring med fagorganisasjonen, og i desember måned ble Gran ansatt. Bestyrer av skolen har ikke vært aktuelt. I og med Grans ansettelse ble et særlig kontor for opplysningsvirksomhet opprettet, og det er igangsatt en rekke kurser i tysk og regnskapsførsel. Det var i seg selv meget nyttige ting, men det var mange som mente at kursene måtte få en bredere ramme og inneholde mer av de oppgaver som berører fagorganisasjonens virksomhet. I Landsorganisasjonens arbeidsprogram av 1941 er det oppsatt en rekke arbeidsoppgaver som passer godt inn i opplysningsarbeidet. Ungdomsspørsmålet skal overføres til et spesielt utvalg, likesom en har delt opp de øvrige oppgaver i programmet på forskjellige utvalg. Den første oppgave komiteen tok seg av var kursene på Sørmarka for tillitsmennene i samorganisasjonene og forbundene, og mange har deltatt i disse kurser. Reichskommissariatet meddelte at det også aktet å la holde kurser på Sørmarka om forskjellige spørsmål, for idrettsførere og andre. Vi henstilte til Reichskommissariatet om å avholde seg herfra, idet vi selv hadde bruk for skolen til våre kurser. Det gikk de ikke med på, men utsatte sine kurser til 21. april, således at vi kunne la avholde et kursus for arbeidsledige fagorganiserte kvinner. Senere har Reichskommissariatet meddelt at de akter å holde kursus på skolen fra 1. til 23. mai og fra 4. juni til 28. juni. En forstår at det da er meget vanskelig å legge planer for arbeidet på Sørmarka. Men såvidt vi kan se, vil skolen være ledig til vårt bruk i juli, august og første del av september, og det er meddelt forbundene og samorganisasjonene. Det er av komiteen opp-

satt 2 planer for distriktsvise kurser — en for industrien og en for skog- og landarbeiderne. Disse planer er:

I sekretariatet møte lørdag den 15. mars ble følgende normalplan for distriktsvise kurser å 1 uke godkjent:

Plan A. Industriarbeidere.

1. Landsorganisasjonens arbeidsprogram.
2. Forskrifter for organisasjonens virksomhet.
3. a. Bedriftsulykker — sikringsforanstaltninger.
b. Bedriftshygiene — sanitetsgrupper.
4. Praktisk organisasjonsarbeid — herunder avdelingenes regnskaper og rapportvirksomhet.
5. Våre behov og våre muligheter for å berge oss sjøl med mat.
6. Kvinnene i fagbevegelsen.
7. Yrkesopplæring, midler, mål, erfaringer.
8. Ungdomsspørsmålet.

Plan B. Skog- og landarbeidere — fiskere.

1. Landsorganisasjonens arbeidsprogram.
2. a. Skogstuer — fiskevær — felleshusholdning — hygiene.
b. Førstehjelp.
3. Praktisk organisasjonsarbeid — herunder avdelingenes regnskaper og rapportvirksomhet.
4. Våre behov og våre muligheter for å berge oss sjøl med mat.
5. Kvinnene i fagbevegelsen.
6. Ungdomsspørsmålet.
7. Yrkesopplæring — midler — mål — erfaringer.

Foranstående normalplan må det være anledning til å foreta forandringer i, alt etter de lokale tilhøve.

Videre spiller sjølsagt lærerspørsmålet inn når det gjelder gjennomføringa av kursene.

Ennvidere kan det vise seg nødvendig å kombinere de to planforslag alt etter sammensettingen av deltakerne. Såvidt mulig må imidlertid kursene ta sikte på de forskjellige yrker. Det vil derfor muligens vise seg nødvendig i hvert distrikt å gjennomføre minst 2 kurser — 1 etter plan A og 1 etter plan B.

Kursene legges til rette og ledes av samorganisasjonene eller forbundene.

Ved siden av slike distriktsvise kurser har sjølsagt samorganisasjonene og forbundene høve til å gjennomføre spesialkurser, forelesningskurser og studiesirkler.

Arbeidsutvalget godkjente planen og vedtok: Planen godkjennes. Oppsettingen av kursene må sendes inn til Arbeidernes fagl. Landsorganisasjon vedlagt kostnadsoverslag. Planen forutsetter at Arbeidernes fagl. Landsorganisasjon — hvor det er nødvendig — yter støtte til gjennomføringa.

Søknad om støtte avgjøres i hvert tilfelle av sekretariatet.

Når det gjelder det økonomiske så er det forutsetningen at Landsorganisasjonen yter tilskudd til samorganisasjonenes kurser. Det er videre forutsetningen at når forbundene arrangerer kurser, så skal de be-

tale disse selv. Spørsmålet om tilskudd til kurser avgjøres av sekretariatet etter innstilling fra komiteen. Hva angår yrkesopplæringen, så har vi der fått mange henvendelser, og den sak er under videre arbeid. Så har vi arbeidsutvalget for forebygging av bedriftsulykker, bedrifts- og yrkeshygiene og hvor det er oppsatt en rekke planer. Det er meningen at Norsk Folkehjelp i samarbeid med samorganisasjonene skal sette disse arbeidsoppgaver i gang. For øvrig har enkelte forbund selv tatt initiativ til en rekke kurser om spesielle arbeidsoppgaver. Når det gjelder yrkesopplæring så trengs det et kraftig initiativ, og ingen er nærmere til det enn Landsorganisasjonen. Ungdomsspørsmålet er under utredning så jeg skal ikke nå komme nærmere inn på det. Det har gjort seg mange tvil gjeldende overfor denne virksomhet, og spørsmålet har vært om en virkelig fikk drive arbeidet ut fra vår oppfatning. Den var nokså naturlig denne tvil. Det var på tale et eget institutt, bygget opp på en rekke organisasjoner og deriblant Landsorganisaesjonen. Saken var oppe i sekretariatet, og det fattet vedtak om at det ikke fant det nødvendig å gå til opprettelse av eget institutt for tyskundervisning utover det som Landsorganisasjonen var gått i gang med ved sine kurser. Sekretariatet fant ikke å kunne tilslutte seg et slikt institutt. Sekretariatet er blitt enig om følgende:

1. Sekretariatet bemyndiges til å bruke de nødvendige beløp til gjennomføring av de saker som er nevnt under punkt 5, 6 og 7 i arbeidsprogrammet.

Det er forutsetningen at Landsorganisasjonen og samorganisasjonene i fellesskap bærer alle utgifter ved de kurser som samorganisasjonene arrangerer. Utgiftene ved de kurser som forbundene arrangerer bæres i alminnelighet av forbundene sjøl. Utgiftene til kurser som samorganisasjonene arrangerer etter oppdrag fra forbund fordeles etter nærmere overenskomst mellom vedkommende forbund og samorganisasjon.

Om det blir nødvendig kan Sekretariatet pålegge forbundene å yte et bestemt tilskudd pr. medlem til gjennomføring av de oppgaver som er nevnt under punkt 5, 6 og 7 i arbeidsprogrammet.

2. Representantskapet godkjenner den av Sekretariatet vedtatte ordning ved felleskomité og arbeidsutvalg til å arbeide med punkt 5, 6 og 7 i arbeidsprogrammet.

3. Representantskapet tiltrer Sekretariatets beslutning i spørsmålet om opprettelse av et spesielt institutt for språkundervisning m. v.

B. Flood Engebretsen: Det er ingen grunn til å legge skjul på at opplysningsvirksomheten har vært det som har skapt størst tvil og mistenksomhet utover. Det høres også merkelig ut dette med et institutt for språkundervisning. Merkelig fordi det kommer en utarbeidet plan som Sekretariatet intet kjennskap hadde til. Under disse forhold er det vanskelig for oss å gå inn for opplysningsarbeidet, hvis vi ikke kan få slått ned de ting som nå vanskeliggjør arbeidet.

Rudolf Eriksen: Det var til siste del i punkt 1 hvor det heter: «Om det blir nødvendig kan Sekretariatet pålegge forbundene å yte et bestemt tilskudd pr. medlem til gjennomføring av de oppgaver som er nevnt under punkt 5, 6 og 7 i arbeidsprogrammet.» Det er klart at når det gjelder forbundenes kurser så betaler de, og arrangerer de det sammen med samorganisasjonene så betaler også forbundene det. Men

det forekommer meg at en ved dette også skal pålegge forbundene å betale til kurser det ikke har interesse av eller selv har hånd om.

Ernst Helden: Opplysningsvirksomheten har aldri vært så viktig som nå. Vi har i dag over 7000 medlemmer, og det er vesentlig kvinner og ungdom. Landsorganisasjonen skal nå gå i gang med en landsomfattende opplysningsvirksomhet, hvor en også må ta hensyn til disse medlemmer. En vil da straks bli merksam på at for disse må arbeidet ha spesielle former. Vi har i vårt forbund kjennskap til de mange vansker når det gjelder dette arbeid. Vi har også forsøkt oss med kurser, men de er blitt dyre. I punkt 1 heter det bl. a. at utgiftene ved de kurser som forbundene arrangerer bæres i *alminnelighet* av forbundene sjøl. Jeg vil i tilslutning til dette stille et spørsmål til Sekretariatet om vi, når vi finner fram til en brukbar plan, kan påregne støtte fra Landsorganisasjonen når det gjelder vårt forbund?

Jens Tangen: Hvor det er forbund som selv vil arrangere sin egen opplysningsvirksomhet, må de i alminnelighet selv betale for dette. Men det er klart at en kan fremlegge sin plan for opplysningskomiteen, og de vil nok få støtte der det trengs.

Jens Berg: Vi har i komiteen også diskutert det Helden var inne på, og vi har for vår del ment at det er forbund som står slik at de må søke Landsorganisasjonen om støtte. Vi har sett opplysningsarbeidet slik at det er et ledd i den aktivisering som er nødvendig for hele vår virksomhet. Selve kursene og de oppgaver som der blir satt opp er en side ved saken. Men det er like nødvendig at tillitsmennene kommer sammen og dermed organisasjonen kommer i intakt. Hva angår Sørmarka, så har jeg helt siden i fjor vært med på å søke å få skolen i gang. Det er bra at den sak er løst selv om det kom sent. Jeg mente det var riktig å si fra med én gang at skolen var fagorganisasjonens og at det ville bli oppfattet som et inngrep i dens virksomhet at skolen ikke kunne komme i gang. Når samorganisasjonene skal arrangere kurser, må de samarbeide med Landsorganisasjonen og ikke tilskrive hvert enkelt forbund om støtte, når unntas der hvor samorganisasjonen har fått et oppdrag fra ett eller flere forbund.

Karl Tømmerås: Ved en skrivelse til Landsorganisasjonen av 3. mars fra Reichskommissariatet ble det oversendt et forslag fra sekretær Gran, hvor han på egen hånd har utarbeidet et stort program for et institutt. De tyske myndigheter henvendte seg til sekretariatet for å høre dettes oppfatning. Sekretariatet vedtok at det var av den oppfatning at det ikke var nødvendig å gå til et landsomfattende institutt for tysk språkundervisning, utover den tysk-undervisning som Landsorganisasjonen driver med sine kurser. Jeg vil istedenfor punkt 3 foreslå: Representantskapet tiltrer Sekretariatets forslag om at opprettelse av et spesielt institutt for språkundervisning ligger utenfor Landsorganisasjonens virksomhet. Når det gjelder opplysningsarbeidet og utgiftenes fordeling, må det ikke bli noen tautrekking mellom forbundene og samorganisasjonene i den sak. Forbundene makter jo ved sine kurser å betale tapt arbeidsfortjeneste, samorganisasjonene må for sitt vedkommende innskrenke seg til å holde kurser på helligdager. Her må vi kunne samarbeide. Det er jo forbundenes medlemmer som samorganisasjonene arbeider med.

Peder Birkeland: Det er beklagelig å høre en slik uoverensstemmelse mellom sekretariatet og den sekretær som er ansatt for denne virksomhet. Det avslører et forhold som vi må beklage. Vårt forbund har i de siste 10 år drevet et omfattende opplysningsarbeid, idet vi har sett dette som en betydningsfull oppgave, å kunne gi medlemmene opplysning, ikke bare i organisasjonsarbeid, men også i språk. Vi har imidlertid også drevet engelsk-undervisning. En bør stille de to språk likt. For øvrig er jeg enig med Eriksen i at det vil være uriktig å fordele utgiftene på medlemmene når det gjelder kurser som samorganisasjonene setter i gang etter oppdrag fra forbund. Landsorganisasjonen får ta de økonomiske løst når det gjelder kurser Landsorganisasjonen og/eller samorganisasjonene igangsetter. Siste avsnitt i punkt 1 bør derfor sløyfes.

Rudolf Eriksen foreslo at siste del i punkt 1 utgår.

Georg Jacobsen (Handels- og Kontor): Opplysningsarbeidet er viktig. Når det ikke har gått så bra, skyldes det mange forhold, men vi må ikke la oss avskrekke, men gå på. Opplysningssekretærens opptreden virker lite organisasjonsmessig. Hva angår Norsk Folkehjelp, så er den dannet av Landsorganisasjonen, og er det ikke forståelse å få der, så får en få ny ledelse.

Halfdan Wigaard. Debatten har ikke vært særlig oppløftende når en hører at det ikke er noe tillitsforhold til stede i denne virksomhet. Det er behov for opplysningsarbeid, men da må det være tillit. Representantskapet har vedtatt at det er sekretariatet som skal lede arbeidet med opplysningsvirksomheten, men vi hører at det foregår annerledes. Vi må få klarhet her, ellers vil ikke medlemmene være interessert i den sak.

Godtfred Gran: Det er riktig at det kan fortone seg slik som av enkelte representanter fremholdt, men det skyldes delvis den innledning som er gitt for denne virksomhet. Når det gjelder tyskundervisningen så forelå det før jeg tiltrådte et vedtak som jeg hadde å effektivere. Spørsmålet om dette institutt har en lang bakgrunn og jeg vil be formannen gjøre rede for hele saken. Det er mulig det kan sies å være begått en formell feil. Jeg hadde ventet at sekretariatet hadde sagt at med det personale kontoret har i dag makter det ikke å klare tyskundervisningen. Sekretariatet fattet vedtak om at tyskundervisningen skal fortsette. Vedtaket innebærer at man må regne med at tyskundervisningen vil få et ganske stort omfang og at Opplysningskontorets virksomhet vil kunne bli vesentlig bundet til den, for ikke å nevne at det muligens må ansettes mere personale. Et institutt vil kunne overta all undervisning. — Opplysningsarbeidet er søkt ledet i positiv retning. Nettopp dette er grunnlaget for den plan som er lagt for de distriktsvise kurser. Det må skapes samhold, det må være grunnlaget for vårt arbeid, og da må en få vekk mistillit og mistro. Vi må la alt det små ligge og samle oss om det positive og konsentrere vår opplysningsvirksomhet om de arbeidsoppgaver som nå er lagt fram. Vi har et arbeidsprogram som er godkjent, og da vil en nok også få høve til å foreta de nødvendige bevilgninger til dette arbeid. Den som har pengene får gi den nødvendige støtte, slik som vi alltid har gjort det i vårt organisa-

sjonsarbeid. Jeg vil til slutt bare ha sagt at alt det jeg har foretatt meg er gjort i den hensikt å tjene fagorganisasjonens virke.

Jens Tangen: Jeg forstår ikke de innvendinger som er gjort fra enkelte talere, når det gjelder forslaget form. Sekretariatets standpunkt er klart, og en bør ikke lage demonstrasjoner. Når det gjelder sløyfningen av siste avsnitt i punkt 1, så forstår jeg ikke det. Det står her at sekretariatet kan pålegge. En behøver ikke nære noen engstelse for at Landsorganisasjonen vil søke å tjene på dette. Det vil bli en alminnelig fordeling. Når det gjelder tyskundervisningen, så er det riktig som Gran sier, at det allerede var vedtatt av forrige representantskapsmøte, før han tiltrådte. For øvrig bør vi slå oss til ro med den refselse som er gitt.

B. Flood-Engbreetsen: Det er ingen grunn til å bagatellisere det spørsmål jeg reiste. En vet hvilken stemning og også hvilke betenkeligheter det er utover i distriktene, særlig når det gjelder opplysningsarbeidet. For å få klarlagt forholdet reiste jeg det her i organisasjonens høyeste myndighet.

Henry Hansen: Angrep er det beste forsvar, og det er vel det Gran mente med sitt innlegg her. Jeg vil imidlertid bare ha sagt at jeg var meget objektiv, og det var derfor freidig av ham å ta slik på vei.

Karl Tømmerås: Diskusjonen har ikke vært nytteløs. Det jeg ville ha fram er at i så store saker som dette hvor det skal treffes vedtak mellom Landsorganisasjonen og Reichskommissariatet, bør ikke en enkelt funksjonær opptre. Jeg kan foreslå at mitt forslag oversendes sekretariatet.

Strek ble satt.

E. Helden: Jeg har trukket den konklusjon av forslaget og av formannens uttalelse at det vil bli vist forståelse overfor de forbund som står vanskelig i det. Hva tyskundervisningen angår var det bare her i byen 821 av våre medlemmer som deltok i disse.

Ludvik Buland: Det har vært visse gnidninger mellom opplysningskontoret, administrasjonen og sekretariatet. Men dette egner seg ikke til å diskutere her. Det er imidlertid rettet på flere forhold som det har vært anket over, og det kan være flere igjen som kan og bør rettes på. Det er imidlertid ingen dyptgående sak dette som skulle gi grunn til noen mistillit overfor dette kontor. Og det er klart at sekretariatet vil gjøre sitt til å få kontoret inn på den riktige linje. Det er ting ved opplysningsvirksomheten som sekretariatet har villet ha annerledes, men en skal være merksam på at vi ikke er suverene helt ut her. Vi er imidlertid klar over forholdene og følger utviklingen. En skal derfor ikke gå herfra med noe skjevt inntrykk av opplysningsarbeidet. Med hensyn til Eriksens forslag så vil jeg si at vel kunne siste avsnitt i punkt 1 hatt en annen ordlyd, idet det kan legges annerledes ut enn det sekretariatet har ment, men jeg må nå anbefale at forslaget blir stående og tør forsikre at det vil bli handlet med skjønnsomhet. Tømmerås' forslag vil jeg bestemt advare mot, og jeg vil henstille til ham å ta forslaget tilbake.

Votering: Sekretariatets forslag ble vedtatt mot 1 stemme. — Tøm-

merås trakk nå sitt forslag tilbake. — Eriksens forslag ble forkastet mot 2 stemmer.

1ste mai.

Sekretariatet foreslo: Representantskapet slutter seg til sekretariatets vedtak om at det — slik som forholdene ligger an — arbeides på 1ste mai i år. For grupper som har dagen tariffestet som fridag med lønn, reises krav om at dagen gis som tillegg til ferien.

Voting: Forslaget ble enstemmig vedtatt, uten debatt.

Avslutning.

Jens Tangen: Vi har hermed gjennomgått representantskapets dagsorden, og selv om den i seg selv ikke har vært stor, så har det vært viktige og betydningsfulle saker. Jeg vil takke representantene, og henstiller til hver især om sammen med sekretariatet å sette alt inn på å løse de vedtak som er tatt. Jeg vil også henstille til alle om å gå inn for et sterkt samarbeide innenfor alle ledd i vår organisasjon. Denne vanskelige tid skulle ha lært oss alle om nødvendigheten og betydningen av samhold, og at det gir oss den beste styrke. Takk for samværet og god reise hjem.

Protokollen for dagens møte ble referert og godkjent uten merknader. Møtet sluttet kl. 12.36.

